

**Staż w administracji publicznej wsparciem  
aktywizacji społecznej i zawodowej  
osób niepełnosprawnych oraz budowaniem  
pozytywnego wizerunku  
osób niepełnosprawnych na rynku pracy**

Ewaluacja mid-term

*Raport końcowy*

01.04.2014 r.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**FiRR**  
FUNDACJA INSTYTUT  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Parlamentary Fundusz  
Wspierający Osoby  
Niepełnosprawnych

**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

**Zamawiający:**

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Al. Jana Pawła II nr 13

00-828 Warszawa

**Wykonawca:**

EU-Consult sp. z o.o.

Ul. Wały Piastowskie 1

80-855 Gdańsk



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej w wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

## Spis treści

1. Streszczenie raportu i kluczowe wnioski .....	4
2. Rekomendacje dotyczące kształtu i procesu realizacji/wdrażania projektu.....	8
3. Cel i zakres badania ewaluacyjnego .....	10
Cel ewaluacji mid-term.....	10
Zakres badania.....	11
4. Kryteria i pytania ewaluacyjne.....	11
Kryteria ewaluacyjne .....	11
Pytania ewaluacyjne.....	12
5. Metodologia badania i analizy oraz opis sposobu przeprowadzenia badania.....	14
Koncepcja badania .....	14
Metodologia realizacji badania mid-term .....	15
6. Ograniczenia procesu ewaluacyjnego.....	17
7. Analiza i ocena dokumentów programowych i projektowych .....	17
8. Analiza i ocena procesu realizacji projektu.....	26
9. Opis wyników badania ewaluacyjnego .....	31
10. Wnioski z badania i rekomendacje.....	81
11. Aneksy .....	82
Lista dokumentów oraz bibliografia literatury wykorzystanej w desk research.....	82
Zestaw narzędzi badawczych .....	84
Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego z kadrą merytoryczną.....	84
Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego z kadrą zarządzającą .....	86
Scenariusz panelu ekspertów .....	90



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**FiRR**  
FUNDACJA INSTYTUT  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Parlamentary Fundusz  
Regionalny Europejski  
Niepełnosprawnych

UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

## 1. Streszczenie raportu i kluczowe wnioski

Cel główny projektu pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanego w ramach Priorytetu I. Zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.3 Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej Poddziałanie 1.3.6. PFRON – projekty systemowe Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013 określono jako podniesienie szans na zatrudnienie 200 osób niepełnosprawnych poprzez udzielenie indywidualizowanego i kompleksowego wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz promocję idei zatrudnienia osób niepełnosprawnych w administracji publicznej w okresie realizacji projektu na terenie całego kraju.

Wśród celów szczegółowych projektu wymieniono:

- 1) określenie preferencji i predyspozycji zawodowych osób niepełnosprawnych, zwiększenie umiejętności aktywnego poruszania się po rynku pracy (porady psychologiczne i zawodowe),
- 2) podniesienie, zmiana, uzupełnienie lub nabycie przez beneficjentów ostatecznych nowych umiejętności zawodowych i społecznych,
- 3) nabycie doświadczenia zawodowego na danym stanowisku pracy oraz wsparcie w środowisku pracy,
- 4) zdobycie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne,
- 5) zmiana społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych i popularyzacja wiedzy na ich temat.

Głównym celem ewaluacji mid-term było uzyskanie w trakcie trwania projektu oceny dotyczącej rezultatów, przebiegu i sposobu realizacji projektu systemowego.

Badanie ewaluacyjne dotyczyło następujących obszarów:

- 1) system zarządzania i obsługa projektu oraz przełożenie tych zagadnień na osiągnięte rezultaty i cele projektu,



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOLECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

- 2) stan wykonania postępu rzeczowego, osiąganych rezultatów, produktów i celów projektu,
- 3) trafności i adekwatności działań podejmowanych w projekcie z punktu widzenia realizacji celów i rezultatów projektu,
- 4) bariery, jakie występują w trakcie wdrażania przedmiotowych działań,
- 5) bariery i problemy, na które natrafiono podczas realizacji projektu.

W badaniu wykorzystano następujące metody i techniki badawcze:

- badanie typu desk research,
- indywidualne wywiady pogłębione (IDI) z kadrą merytoryczną i z kadrą zarządzającą,
- panel ekspertów.

Kluczowe wnioski z ewaluacji mid-term:

- 1) Cele przyjęte w projekcie są zgodne z regulacjami i dokumentami programowymi zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym.
- 2) Projekt „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” cechuje się bardzo wysoką skutecznością w aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, gdyż pozwala na nabycie umiejętności praktycznych.
- 3) Dzięki temu, że w procesie określania preferencji i predyspozycji zawodowych osób niepełnosprawnych uczestniczyli wykwalifikowani i doświadczeni pracownicy merytoryczni, posługujący się profesjonalnymi narzędziami analitycznymi, udało się opracować dopasowane do potrzeb Indywidualne Plany Stażu.
- 4) W ramach projektu uczestnicy/uczestniczki zyskali możliwość odbycia szkoleń zawodowych i podniesienia swoich kwalifikacji. Przy doborze odpowiednich form wsparcia zwracano uwagę nie tylko na sytuację na rynku pracy, ale uwzględniano również potrzeby, predyspozycje, wykształcenie i cele/plany



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

zawodowe osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie „Staż w administracji publicznej (...)”.

- 5) Uczestnicy i uczestniczki projektu zyskali liczne kompetencje miękkie. Zdobyli m.in. umiejętność zachowania się w kulturze organizacyjnej w miejscu organizacji stażu, pracy w zespole, świadomość siebie w środowisku zawodowym i społecznym, informowania o tym, z czym mają trudności oraz radzenia sobie ze stresem.
- 6) Udział w projekcie przyczynił się do nabycia przez osoby niepełnosprawne uczestniczące w projekcie umiejętności aktywnego poruszania się po rynku pracy. Dzięki uczestnictwu w stażach rehabilitacyjnych oraz pozostałym formom wsparcia oferowanym w ramach projektu miały one możliwość zdobycia doświadczenia oraz przygotowania się do podjęcia zatrudnienia.
- 7) Wśród umiejętności związanych z aktywnym poruszaniem się po rynku pracy, jakie zdobyły osoby niepełnosprawne uczestniczące w projekcie znalazły się: umiejętność pisania CV i listu motywacyjnego, umiejętność autoprezentacji, umiejętności interpersonalne, umiejętność zachowania się na rozmowie kwalifikacyjnej, zdobycie wiedzy na temat sposobów poszukiwania pracy, kultury oraz organizacji pracy.
- 8) Uczestnictwo w projekcie zwiększyło szanse osób niepełnosprawnych na zatrudnienie. W kilku przypadkach beneficjenci/beneficjentki podjęli/ły pracę w miejscach, w których odbywali staż albo kontynuują nawiązaną w ramach projektu współpracę.
- 9) Czynniki, które skłaniały osoby niepełnosprawne do uczestnictwa w projekcie były: możliwość otrzymania kompleksowego wsparcia ze strony kadry merytorycznej, możliwość zdobycia gratyfikacji w postaci stypendium stażowego, możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego, podwyższenia kwalifikacji dzięki szkoleniom.
- 10) Działania promocyjne realizowane w ramach projektu cechują się wysoką skutecznością, o czym świadczy duża liczba osób niepełnosprawnych chcących wziąć udział w projekcie, wysoka frekwencja na spotkaniach informacyjno – świadomościowych oraz duże zainteresowanie konkursem dla administracji



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

publicznej w obszarze zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Dotychczas stosowane formy promocji są wystarczające i nie wymagają modyfikacji.

- 11) Uczestnicy/uczestniczki spotkań informacyjno - świadomościowych zyskują wiedzę na temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie, jak i na płaszczyźnie zawodowej. Jednocześnie uświadamiają sobie, że osoby niepełnosprawne mogą efektywnie wykonywać obowiązki służbowe, a w związku z tym wzrasta ich skłonność do zatrudniania pracowników będących osobami niepełnosprawnymi oraz maleje obawa przed współpracą z osobami niepełnosprawnymi.
- 12) Dzięki realizacji projektu, wiedzę na temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w społeczeństwie zdobyli nie tylko przedstawiciele administracji publicznej, lecz również klienci i interesanci danych instytucji, którzy mieli kontakt z beneficjentami i beneficjentkami. Projekt miał wpływ na sposób postrzegania osób niepełnosprawnych także przez rodziny i znajomych uczestników i uczestniczek projektu, jak również inne osoby, z którymi osoby niepełnosprawne miały kontakt podczas realizacji działań w ramach projektu.
- 13) Z opinii przedstawicieli kadry merytorycznej wynika, że od kandydatów na pracowników m.in. jednostek administracji publicznej oczekuje się doświadczenia większego niż 3 miesięczny okres stażu.
- 14) Beneficjenci/beneficjentki projektu okazali zainteresowanie możliwością odbywania staży rehabilitacyjnych bądź zawodowych także w podmiotach innych niż jednostki administracji publicznej.
- 15) Dotychczas stosowane formy komunikacji i wymiany informacji opierająca się głównie na korespondencji mailowej oraz telefonicznej pomiędzy przedstawicielami kadry merytorycznej i zarządzającej sprzyjały efektywnej realizacji projektu. Ze względu na ogólnokrajowy zasięg projektu oraz rzadki bezpośredni kontakt pomiędzy przedstawicielami kadry merytorycznej (świadczącymi wsparcie dla beneficjentów w różnych częściach kraju), możliwość bieżącej wymiany doświadczeń „twarzą w twarz” jest ograniczona.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

- 16) Na obecnym etapie realizacji projektu nie można zająć ostatecznego stanowiska w kwestii czy możliwe jest uzyskanie tych samych rezultatów projektu przy niższych nakładach finansowych – szczególnie nakładów na kadre merytoryczną i zarządzającą. Zmniejszenie liczby personelu merytorycznego spowodowałoby spadek ich dostępności dla uczestników i uczestniczek projektu. Beneficjenci/cki musieliby oczekiwać na wsparcie, nie mieliby pewności, że w każdej chwili mogą liczyć na pomoc, przez co spadłyby ich motywacja i zaangażowanie w działania realizowane w ramach projektu.
- 17) Biorąc pod uwagę zakres realizowanego wsparcia, można z całą pewnością stwierdzić, że na obecnym etapie realizacji projektu nie było możliwe osiągnięcie zakładanych rezultatów w czasie krótszym niż przewidziano w projekcie. Zwiększenie intensywności realizowanego wsparcia mogłoby doprowadzić do „przemęczenia” uczestników i uczestniczek, istniałoby ryzyko, że w takim wypadku część osób zrezygnowałaby z uczestnictwa w projekcie.
- 18) Wydłużenie okresu realizacji projektu oraz zwiększenie budżetu pozwoli beneficjentom i beneficjentkom zyskać znacznie większą wiedzę i doświadczenie.
- 19) Bardzo dużą przeszkodę przy realizacji projektu stanowi zakwestionowanie przez Instytucję Pośredniczącą II Stopnia metodologii rozliczania kosztów pośrednich. Została ona zaakceptowana na etapie przyjmowania projektu do realizacji, a następnie zakwestionowania na etapie jego rozliczania.

## 2. Rekomendacje dotyczące kształtu i procesu realizacji/wdrażania projektu

Wykonawca rekomenduje następujące działania dotyczące kształtu i procesu realizacji/wdrażania projektu:

- 1) Ze względu na bardzo niski wskaźnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym w Polsce (jedynie 27,5% w 2013 roku<sup>1</sup>) zaleca się realizowanie projektów wykorzystujących pomysły

<sup>1</sup>Informacja analityczna nt. sytuacji osób niepełnosprawnych w 2013 roku, <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosci-w-liczbach-/rynek-pracy/informacje-i-dane-dotyczace-rynk/>, dostęp 10.03.2014



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013



zrealizowane w projekcie „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” oraz wykorzystywanie doświadczenia uzyskanego dzięki jego realizacji w przyszłości.

- 2) Zaleca się, aby w wypadku realizacji podobnych projektów w przyszłości organizować spotkania informacyjno - świadomościowe dla szerszego grona odbiorców, jakimi są m.in. przedsiębiorcy prywatni oraz organizacje pozarządowe.
- 3) Zaleca się umożliwienie wydłużenia czasu trwania stażu rehabilitacyjnego w ramach projektu. Zwiększy to szanse beneficjentów/beneficjentek na zdobycie wymaganego obecnie na rynku doświadczenia i uzyskanie zatrudnienia.
- 4) W przypadku realizowania podobnych projektów w przyszłości warto umożliwić osobom niepełnosprawnym odbywanie staży w przedsiębiorstwach prywatnych i organizacjach pozarządowych.
- 5) Należy w miarę możliwości zwiększyć liczbę spotkań osób odpowiedzialnych za realizację projektu – dzięki temu będzie możliwe dzielenie się dobrymi praktykami dotyczącymi współpracy z osobami niepełnosprawnymi także będącymi beneficjentami projektu.
- 6) Lider bądź Partner projektu powinien sporządzać okresowy raport, w którym przedstawiciele kadry projektowej mogliby anonimowo wypowiadać się na temat problemów oraz sposobów radzenia sobie z nimi. Mógłby on być rozsyłany drogą elektroniczną do członków kadry merytorycznej i zarządzającej. Opinie mogłyby być zbierane za pomocą anonimowej ankiety internetowej przez Lidera bądź Partnera projektu. Link do niej byłby rozsyłany za pomocą e-maili.
- 7) W wypadku realizacji podobnych projektów w przyszłości należy objąć wsparciem większą liczbę osób powyżej 30 roku życia, które pozostają nieaktywne zawodowo od kilku lat, gdyż ta grupa w innej sytuacji może nigdy nie zdecydować się na poszukiwanie pracy. Młodzi absolwenci uczelni wyższych mają większą szansę na to, że znajdą zatrudnienie bez uczestniczenia w projekcie niż osoby niepełnosprawne w podobnym wieku.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

- 8) Zalecane jest, aby w wypadku realizowania spotkań informacyjno – świadomościowych w przyszłości zadbać o to, aby odbyły się one systematycznie, w jak największej liczbie miejscowości – dzięki temu marketing szeptany dotyczący kwestii zatrudniania osób niepełnosprawnych będzie miał większy zasięg.
- 9) W wypadku promowania podobnych projektów w przyszłości warto akcentować, że beneficjenci i beneficjentki otrzymają stypendium stażowe.
- 10) W wypadku projektów realizowanych w przyszłości należy rozważyć możliwość wydłużenia okresu realizacji wsparcia, na przykład do 30 miesięcy, oraz zwiększenia budżetu projektu.

### 3. Cel i zakres badania ewaluacyjnego

#### Cel ewaluacji mid-term

Głównym celem ewaluacji mid-term było uzyskanie w trakcie trwania projektu oceny dotyczącej rezultatów, przebiegu i sposobu realizacji projektu systemowego pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanego w ramach Priorytetu I Zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.3 Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej Poddziałanie 1.3.6. PFRON – projekty systemowe Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013.

Badanie ewaluacyjne dotyczyło następujących obszarów:

- system zarządzania i obsługa projektu oraz przełożenie tych zagadnień na osiągnięte rezultaty i cele projektu,
- stan wykonania postępu rzeczowego, osiągniętych rezultatów, produktów i celów projektu,
- trafność i adekwatność działań podejmowanych w projekcie z punktu widzenia realizacji celów i rezultatów projektu,



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**FiRR**  
FUNDACJA INSTYTUT  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Paritetowy Fundusz  
Wsparcia Osób  
Niepełnosprawnych

UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

- bariery, jakie występują w trakcie wdrażania przedmiotowych działań,
- bariery i problemy, na które natrafiono podczas realizacji projektu.

## Zakres badania

- Zakres czasowy: 03.2013-02.2014;
- Zakres podmiotowy: kadra zarządzająca projektu po stronie Lidera oraz Partnera, kadra merytoryczna projektu.

## 4. Kryteria i pytania ewaluacyjne

### Kryteria ewaluacyjne

Ewaluacja objętego badaniem przedsięwzięcia projektowego została dokonana w oparciu o następujące kryteria oceny:

Nazwa kryterium	Opis kryterium
Trafność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• w jakim stopniu przyjęte w projekcie cele odpowiadają regulacjom prawnym i dokumentom programowym oraz stosownym wymogom i potrzebom?</li> <li>• czy projekt odpowiada na zdiagnozowane potrzeby beneficjentów?</li> <li>• jak trafne są założone cele, rezultaty i produkty projektu?</li> </ul>
Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• w jakim stopniu projekt osiąga założone cele ogólne i szczegółowe?</li> <li>• czy zakładane rezultaty projektu są realizowane w sposób adekwatny do czasu trwania projektu?</li> <li>• w jakim stopniu zrealizowane zostały rezultaty projektu określone we wniosku o dofinansowanie?</li> <li>• jakie czynniki wpływały na podjęcie uczestnictwa w projekcie?</li> <li>• jakie czynniki tworzyły barierę w osiągnięciu celów (głównego i szczegółowych)?</li> </ul>

## Pytania ewaluacyjne

L.p	Pytanie badawcze	Kryterium ewaluacyjne	Metody i techniki badawcze wykorzystane do udzielenia odpowiedzi na pytanie badawcze
1.	Czy przyjęte w projekcie cele zgodne są z regulacjami prawnymi i dokumentami programowymi na poziomie krajowym?	Trafność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Desk research</li> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> </ul>
2.	Czy przyjęte w projekcie cele zgodne są z regulacjami prawnymi i dokumentami programowymi na poziomie unijnym?	Trafność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Desk research</li> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> </ul>
3.	Jakie są potrzeby beneficjentów dotyczące zindywidualizowanego kompleksowego wsparcia oraz podnoszenia szans na zatrudnienie?	Trafność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Desk research</li> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
4.	Czy założone cele, rezultaty i produkty projektu są adekwatne w kontekście sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy?	Trafność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Desk research</li> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
5.	W jakim stopniu projekt podniósł szanse na zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nim uczestniczących?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Desk research</li> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
6.	W jakim stopniu udało się określić preferencje i predyspozycje zawodowe osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> </ul>
7.	W jakim stopniu udało się zwiększyć umiejętność aktywnego poruszania się po rynku pracy przez osoby niepełnosprawne uczestniczące w projekcie?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> </ul>
8.	W jakim zakresie osoby niepełnosprawne podniosły, zmieniły, uzupełniły lub nabyły umiejętności zawodowe dzięki szkoleniom podnoszącym kwalifikacje?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
9.	W jakim zakresie osoby niepełnosprawne podniosły, zmieniły, uzupełniły lub nabyły umiejętności społeczne dzięki szkoleniom podnoszącym kwalifikacje?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
10.	W jakim stopniu odbycie 3-miesięcznego stażu rehabilitacyjnego w jednostkach administracji publicznej pozwoliło na nabycie doświadczenia zawodowego na dobranych stanowiskach pracy?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
11.	Czy wsparcie trenera pracy w miejscu odbywania stażu lub pracy zaspokoiło potrzeby osób	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrami merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrami zarządzającą</li> </ul>



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

	niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie?		
12.	Czy realizacja projektu przyczyniła się do zdobycia zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Desk research</li> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> </ul>
13.	Czy realizacja projektu przyczyniła się do wzrostu wiedzy na temat zatrudnienia oraz świadomości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie i na rynku pracy wśród przedstawicieli administracji publicznej na terenie całego kraju?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
14.	Czy możliwe było osiągnięcie zakładanych rezultatów projektu w czasie krótszym niż przewidziano w projekcie?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
15.	W jakim stopniu zrealizowano rezultaty projektu określone we wniosku o dofinansowanie dotyczące objęcia kompleksowym wsparciem 200 osób niepełnosprawnych?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
16.	W jakim stopniu zrealizowano rezultaty projektu określone we wniosku o dofinansowanie dotyczące zmiany społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych oraz popularyzacji wiedzy na ich temat?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
17.	W jakim stopniu zrealizowano rezultaty miękkie projektu określone we wniosku o dofinansowanie?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> <li>• Panel ekspertów</li> </ul>
18.	Co skłoniło osoby niepełnosprawne do wzięcia udziału w projekcie?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> </ul>
19.	Czym cechują się osoby niepełnosprawne, które wzięły udział w projekcie?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> </ul>
20.	Na jakie trudności natknęto się podczas realizacji projektu?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> </ul>
21.	W jaki sposób radzono sobie z trudnościami występującymi podczas realizacji projektu?	Skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IDI z kadrą merytoryczną</li> <li>• IDI z kadrą zarządzającą</li> </ul>



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

## 5. Metodologia badania i analizy oraz opis sposobu przeprowadzenia badania

### Koncepcja badania

Badanie ewaluacyjne mid-term projektu systemowego pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” zostało zrealizowane w następujących etapach:

Etap eksploracyjny stanowiła analiza desk research, która pozwoliła na zapoznanie się Wykonawcy z tematem badania oraz zwrócenie uwagi na szczególne problemy już na etapie analizy dokumentów. Pozwoliła nie tylko na uszczegółowienie opracowanych pytań badawczych, ale również na przygotowanie bardziej adekwatnych narzędzi do badań IDI oraz panelu ekspertów. Dzięki tej procedurze badania te uwzględniły zdiagnozowaną specyfikę i pozwoliły poruszyć najbardziej istotne problemy. Tym samym oddalone zostało ryzyko zadawania pytań niepotrzebnych.

Etap opisowy stanowił trzon badania i polegał na poszukiwaniu odpowiedzi na pytania badawcze. W tym celu przeprowadzone zostały badania IDI. Dzięki temu możliwe było uwzględnienie perspektywy jakościowej, pozwalającej na pogłębienie uzyskanych danych i nasycenie merytoryczne mierników. Również na tym etapie istotne znaczenie miała analiza desk research, która została pogłębiona i nakierowana na poszukiwanie odpowiedzi na konkretne pytania - nie zaś na eksplorację tematu.

Etap wnioskowania i weryfikacji posłużył wnikliwej analizie zebranego materiału badawczego. W pierwszej kolejności nastąpiła weryfikacja informacji uzyskanych w poprzednim etapie poprzez ich porównanie. Następnie zweryfikowane już dane i zestawienia liczbowe poddane zostały interpretacji w kontekście przyjętych pytań badawczych. Przeprowadzenie panelu ekspertów pozwoliło na weryfikację wyciągniętych wniosków.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



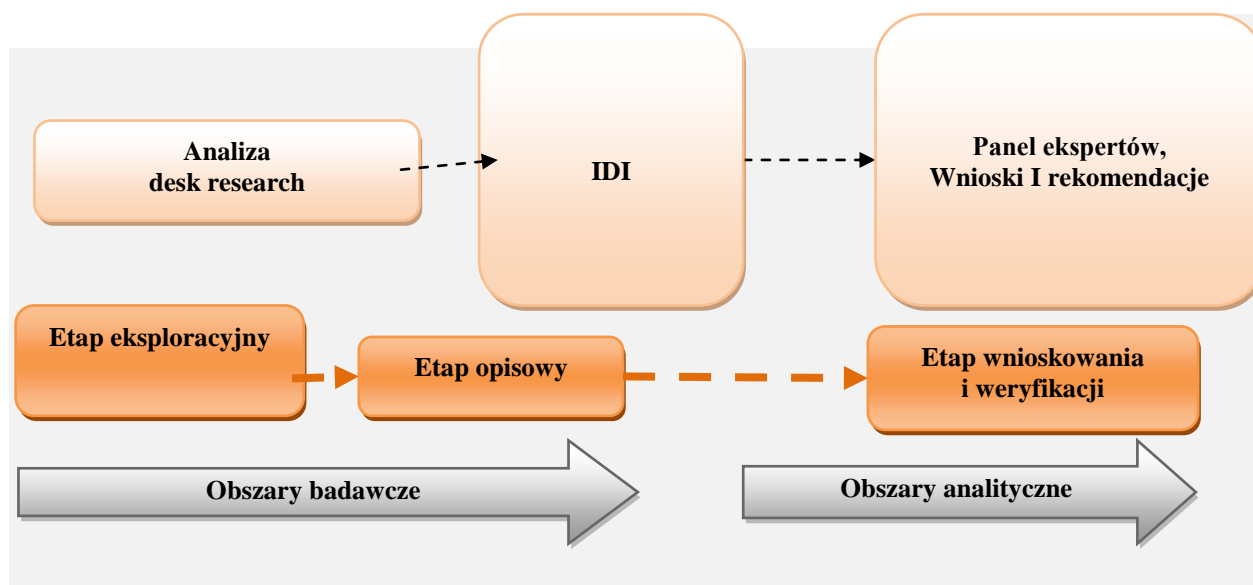
UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

Opisana procedura została graficznie przedstawiona na poniższym schemacie.



źródło: opracowanie własne EU-Consult

## Metodologia realizacji badania mid-term

Metodologia badania uwzględniła następujące techniki badawcze:

- **Badanie typu desk research**

Desk research to metoda badań społecznych, która zakłada szczegółową analizę istniejących już i dostępnych danych. W jej wyniku następuje scalanie, przetwarzanie i analiza danych rozproszonych dotychczas wśród rozmaitych źródeł.

Dana metoda będzie stanowić podstawę umożliwiającą selekcję i kategoryzację informacji niezbędnych do sformułowania założeń, uściślenia rozwiązań szczegółowych oraz określenia elementów bezpośrednio powiązanych z badaną tematyką.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013



- **Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)**

IDI polega na przeprowadzeniu z daną osobą ustrukturyzowanej rozmowy, która ma na celu uzyskanie konkretnych informacji w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu, zwanego scenariuszem wywiadu.

**Zostały przeprowadzone 23 IDI z:**

- kadrą merytoryczną - 18 IDI przeprowadzonych we wszystkich miastach spośród wskazanych: Warszawa, Kraków, Łódź, Katowice, Wrocław.
- kadrą zarządzającą - 5 IDI (3 IDI z kadrą zarządzającą Lidera Projektu, 2 IDI z kadrą zarządzającą Partnera Projektu).

Sposób doboru próby: celowy – wybrane zostały te osoby, których wiedza i opinie były użyteczne z punktu widzenia celów badania. Respondentów do badania IDI wskazał Zamawiający. Z poszczególnych kategorii respondentów zostały wytypowane jednostki, które miały możliwość osobistego udzielenia wywiadu badaczowi w określonym czasie.

- **Panel ekspertów**

Panel ekspertów to technika podobna do grup fokusowych, czyli ustrukturalizowanych i moderowanych dyskusji zogniskowanych na konkretnym zagadnieniu. Uczestniczą w nich eksperci, czyli osoby, które posiadają cenną wiedzę w danej dziedzinie. Osoby biorące udział w panelu eksperckim wypowiadają się w oparciu o dokumentację projektową, odpowiedzi udzielone przez kadrę merytoryczną i zarządzającą udzielone w trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych oraz własną wiedzę i doświadczenia.

**Populacja badana:**

Specjaliści z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

**Dobór próby:**

Celowy – eksperci zostali zaproszeni do panelu ze względu na doświadczenie zawodowe oraz dorobek naukowy związany z tematyką ewaluacji. Osoby te posiadały minimum



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**FiRR**  
FUNDACJA INSTYTUT  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Parlamentary Fundusz  
Wspierający Osoby  
Niepełnosprawnych

UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej w wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



2 publikacje związane z przedmiotem zamówienia i/lub 3 lata doświadczenia zawodowego na stanowisku związanym z przedmiotem zamówienia. Wykonawca kontaktował się z ekspertami spełniającymi kryteria telefonicznie w celu ustalenia, czy wyrażą oni zgodę na wzięcie udziału w badaniu. Do panelu zaproszonych zostało 3 ekspertów (pracowników naukowych Instytutu Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego z tytułem doktora lub wyższym), co pozwoliło na otrzymanie rzetelnej i wyczerpującej oceny od każdego z nich w zakresie przedmiotu badania.

**Liczba paneli: 1**

## 6. Ograniczenia procesu ewaluacyjnego

Wykonawca nie natknął się na ograniczenia dotyczące procesu ewaluacyjnego. Wszystkie niezbędne dokumenty projektowe zostały przekazane przez Zamawiającego. Respondenci chętnie brali udział w wywiadach, w przypadku trudności ze skontaktowaniem się z danym przedstawicielem kadry merytorycznej zespół badawczy mógł liczyć na wsparcie przedstawicieli zespołu Lidera (PFRON) i Partnera (FIRR).

## 7. Analiza i ocena dokumentów programowych i projektowych

### Wniosek o dofinansowanie projektu

Wniosek o dofinansowanie składa się z czterech części:

- 1) Informacje o projekcie,
- 2) Beneficjent (Projektodawca),
- 3) Charakterystyka projektu.
- 4) Szczegółowy budżet projektu

Po przeprowadzonej analizie we Wniosku o dofinansowanie projektu „Staż w administracji (...)” stwierdzono, że dokument zawiera wszystkie istotne dla wdrożenia projektu informacje, wzbogacone o uzasadnienie potrzeby jego realizacji.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

Argumentując potrzebę realizacji projektu posłużono się aktualnymi danymi pochodzącymi z rzetelnych źródeł.

Poszczególne części zostały omówione szczegółowo. Wniosek sporządzony został profesjonalnie, przejrzystie i czytelnie, biorąc pod uwagę istniejące ograniczenia dotyczące liczby znaków.

We Wniosku o dofinansowanie zdefiniowano następujące wskaźniki pomiaru celu:

- Liczba osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w projekcie – 200;
- Liczba osób, dla których przygotowano Indywidualny Plan Stażu – 200;
- Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze wsparcia psychologa, indywidualnego i grupowego, w zależności od potrzeb oraz ze wsparcia w zakresie poradnictwa i doradztwa zawodowego – 200;
- Liczba osób niepełnosprawnych, które odbyły staże rehabilitacyjne – 200;
- Liczba osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w szkoleniu podnoszącym kwalifikacje - 100
- Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z usług trenera pracy – 125;
- Liczba osób niepełnosprawnych, które zdobyły zatrudnienie w wyniku realizacji projektu – 40;
- Liczba przedstawicieli sektora publicznego biorących udział w spotkaniach informacyjno – świadomościowych – 120;
- Liczba przedstawicieli sektora publicznego biorących udział w konkursie w obszarze zatrudnienia osób niepełnosprawnych - 20.

Zaproponowane w projekcie wskaźniki zgodne są z Podręcznikiem Wskaźników PO KL oraz adekwatne do liczby uczestników projektu. Zakładają one nie tylko korzystanie ze wsparcia kadry merytorycznej przez uczestników i uczestniczki, lecz także aktywność na rynku pracy (odbycie staży rehabilitacyjnych, znalezienie pracy).



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

W realizacji projektu uczestniczą następujący przedstawiciele kadry zarządzającej oraz personelu merytorycznego:

- Kierownik projektu;
- Koordynator projektu;
- Specjalista ds. monitoringu i ewaluacji;
- Specjaliści ds. rozliczeń po stronie Lidera i Partnera;
- Asystenci ds. ON;
- Coachowie;
- Główny specjalista ds. koordynacji aktywizacji zawodowej ON;
- Konsultanci;
- Psychologowie;
- Regionalni specjaliści ds. aktywizacji zawodowej ON;
- Specjaliści ds. doradztwa zawodowego;
- Specjalista ds. kontaktów z NGO;
- Specjaliści ds. kontaktów z sektorem publicznym;
- Specjaliści ds. likwidacji barier;
- Specjaliści ds. obsługi stażu;
- Specjaliści ds. rekrutacji ON;
- Specjaliści ds. relacji z otoczeniem;
- Trenerzy pracy;
- Trenerzy szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- Trenerzy szkoleń informacyjno - świadomościowych.

Udział personelu jest w pełni uzasadniony ze względu na objęcie uczestników i uczestniczek kompleksowym wsparciem. Osoby niepełnosprawne nieaktywne zawodowo wymagają zarówno podnoszenia kwalifikacji zawodowych, zapewnianego m.in. przez trenerów pracy, jak i doradztwa oferowanego m.in. przez coachów, konsultantów i psychologów. Potrzebni są także pracownicy, którzy będą dbać o to, żeby Beneficjenci Ostateczni mieli zapewnione warunki pozwalające na prawidłowe



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**FiRR**  
FUNDACJA INSTYTUT  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Parlamentary Fundusz  
Wspierający Osoby  
Niepełnosprawnych

**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej w ramach POKL 2007-2013”*

odbywanie szkoleń i staży (m. in. asystenci ds. osób niepełnosprawnych, specjaliści ds. likwidacji barier).

We wniosku o dofinansowanie przewidziano wydatki w wysokości 4 987 725 złotych.

Podział wydatków kształtuje się następująco:

- Rekrutacja i aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi i rzadko występującymi – 75,51%
- Upowszechnianie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami w administracji publicznej – 4,27%
- Ewaluacja i monitoring projektu – 3,94%
- Zarządzanie projektem – 11,7%
- Koszty pośrednie – 4,58%

Zdecydowana większość środków jest przeznaczana na rekrutację i aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi i rzadko występującymi. Zadanie to wymaga największych nakładów finansowych, gdyż wiąże się m. in. z realizacją szkoleń i warsztatów, zapewnieniem dojazdu na zajęcia, dostosowaniem stanowisk do potrzeb uczestników i uczestniczek, zatrudnieniem personelu merytorycznego.

Zakres celów, których realizację zaplanowano w ramach projektu, uzasadnia zaproponowaną we wniosku o dofinansowanie konstrukcję budżetu.

### **Regulamin rekrutacji i uczestnictwa w projekcie „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”**

W dokumencie tym w sposób jasny i rzetelny przedstawiono zasady rekrutacji do Projektu, warunki uczestnictwa w nim, a także prawa i obowiązki Uczestnika/Uczestniczki Projektu. Zawarto w nim również zasady rezygnacji z udziału w Projekcie oraz informacje o przechowywaniu dokumentacji roboczej.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

Treść regulaminu rekrutacji i uczestnictwa w projekcie jest zgodna z zapisami zawartymi we wniosku o dofinansowanie – dotyczy to zarówno informacji o projekcie, jak i postanowień ogólnych, m.in. zasad rekrutacji oraz warunków uczestnictwa w projekcie.

Sposób przygotowania dokumentu ocenić można pozytywnie. Warto jednak rozważyć możliwość rozszerzenia jego zapisów o warunki zakończenia udziału w projekcie inne niż rezygnacja. Informacja ta dopełniłaby niniejszy regulamin, czyniąc go w ten sposób wyczerpującym opracowaniem.

### **Regulamin form udzielanego wsparcia w ramach projektu „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”**

Dokument sporządzony jest w sposób przejrzysty. Poszczególne jego części i paragrafy zawierają informacje o projekcie, słownik pojęć, postanowienia ogólne, ogólne zasady uczestnictwa, opis form wsparcia i postanowienia końcowe.

W części poświęconej informacjom o projekcie zawarto istotne dla osoby zrekrutowanej do projektu informacje. Zabrakło jednakże wskazania danych kontaktowych (numer telefonu, adres e-mail) do biura Lidera Projektu, co uczyniono w przypadku biura Partnera Projektu.

W paragrafie drugim („Słownik pojęć”) trafnie i zwięźle scharakteryzowano poszczególne pojęcia. Przy objaśnianiu pojęcia „Partner Projektu” nie wskazano jego adresu, co miało miejsce w opisie terminu „Lider projektu”. Objaśniając część pojęć (diagnoza poziomu kompetencji społeczno-zawodowych, Warsztaty Aktywizacji Zawodowej, szkolenie zawodowe, staż rehabilitacyjny), wskazano cel ich zastosowania bądź efekt osiągnięty przy ich wykorzystaniu – zabrakło tego przy wyjaśnianiu pojęcia IPS (Indywidualnego Planu Stażu).

W części „postanowienia ogólne” użyto terminu „Koordynator Projektu” – ani w tym miejscu ani w punktach wcześniejszych nie doprecyzowano jednak, kto lub jaka



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

instytucja będzie pełniła tę funkcję. Nie zawarto również informacji o podziale zadań i obowiązków pomiędzy Lidera Projektu, Partnera Projektu a Koordynatora Projektu.

Pozostałe elementy dokumentu nie budzą zastrzeżeń.

Dokument ocenić można pozytywnie pod względem zarówno jego układu, jak i sposobu prezentowania treści. W sposób niebudzący wątpliwości przedstawiono w nim formy udzielanego wsparcia.

### **Regulamin odbywania i realizacji stażu w ramach projektu „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”**

Dokument zawiera precyzyjne, niebudzące wątpliwości zapisy dotyczące czasu pracy Stażysty/ki, jego/jej praw i obowiązków, obowiązków zarówno Organizatora stażu, jak i Zlecającego, a także informacje o stypendium stażowym, rozwiązaniu umowy stażowej oraz postanowienia końcowe.

Sposób przygotowania dokumentu ocenić można pozytywnie. Sugeruje się jednakże doprecyzowanie zapisów z części „Okres odbywania stażu”. Informacja „Staż będzie trwał 3 miesiące” jest zbyt lakoniczna i budzi wątpliwości, czy zawsze będzie on trwał 3 miesiące czy też może on trwać np. 1 miesiąc. Rozważyć należy również rozszerzenie wspomnianego opisu o okoliczności i warunki przedłużenia bądź wcześniejszego zakończenia stażu.

Proponuje się także dokonanie zmiany pkt. 9 art. 8 „Stypendium stażowe” w kontekście pkt. 10 wspomnianego artykułu, bowiem sformułowanie „Stypendium naliczane jest z dołu za każdy miesiąc odbywania stażu” może być niezrozumiałe dla części czytelników. Uzupełnienie Regulaminu o dodatkowe zapisy uczyniłyby go kompletnym opracowaniem.



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

## **Umowa o uczestnictwo w stażu rehabilitacyjnym – Załącznik nr 1 do Regulaminu odbywania i realizacji stażu**

Dokument sformułowany jest w sposób przejrzysty i jasny. Jest on spójny z Regulaminem odbywania i realizacji stażu. Doprecyzować należy jedynie zapis o wysokości stypendium stażowego – czy kwota ta jest w wartości netto czy brutto.

Niniejszy dokument należy ocenić pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym.

## **Wniosek o zawarcie umowy na zorganizowanie stażu rehabilitacyjnego w ramach projektu – Załącznik nr 2 do Regulaminu odbywania i realizacji stażu**

Wniosek został sformułowany prawidłowo. Zawiera on wszystkie istotne informacje na temat wnioskodawcy i miejsca odbywania stażu. W sposób przejrzysty pozwala na określenie wymagań wobec kandydatów/tek do odbycia stażu rehabilitacyjnego oraz zadań, jakie będą oni wykonywać. Niniejszy dokument należy ocenić pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym.

## **Karta zgłoszeniowa stażysty/teki – Załącznik nr 3 do Regulaminu odbywania i realizacji stażu**

Karta zgłoszeniowa zawiera niezbędne informacje na temat statusu zawodowego stażysty/teki oraz dane pozwalające na jego identyfikację oraz podstawowe informacje o odbywanym stażu rehabilitacyjnym. Sugerowane jest jednak, aby osobno oznaczyć każdy podpunkt, przy którym należy wpisać „TAK/NIE”, aby zwiększyć czytelność. Niniejszy dokument należy ocenić pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**FiRR**  
FUNDACJA INSTYTUT  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Parlamentary Fundusz  
Europejski  
niepełnosprawnych

UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOLECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



## **Opinia referencyjna do odbycia stażu rehabilitacyjnego- Załącznik nr 4 do Regulaminu odbywania i realizacji stażu**

Dokument ten pozwala coachowi/doradcy zawodowemu na wyrażenie opinii na temat uczestnika/uczestniczki projektu – jego poziomu wykształcenia, doświadczenia, motywacji i zaangażowania) oraz rekomendowanie go/jej do odbycia 3-miesięcznego stażu rehabilitacyjnego na wskazanym stanowisku pracy. Zdaniem Wykonawcy zwrot „poziom wykształcenia” należałoby zastąpić zwrotem „kwalifikacje”, które jest pojęciem szerszym, pozwalającym na ujęcie umiejętności nabytych także dzięki szkoleniom. Nie licząc tej drobnej uwagi, dokument należy ocenić pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym.

## **Informacja do Powiatowego Urzędu Pracy- Załącznik nr 5 do Regulaminu odbywania i realizacji stażu**

W dokumencie tym zamieszczono niezbędne informacje na temat projektu, w tym o jego celu głównym oraz źródle współfinansowania. Jego treść została sformułowana prawidłowo, dzięki czemu jego odbiorca uzyskuje wiedzę o celowości informacji, o które zapytano. Wykonawca sugeruje jednak zmianę tytułu załącznika, ponieważ nazwa „Informacja” może być myląca – bardziej adekwatna zdaje się być nazwa „Prośba o udzielenie informacji”. Nie licząc tej drobnej uwagi, dokument należy ocenić pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym.

## **Umowa stażowa z Organizatorem stażu - Załącznik nr 6 do Regulaminu odbywania i realizacji stażu**

Dokument ten zawiera istotne i kompletne informacje na temat warunków realizacji stażu i jego przebiegu pomiędzy Projektodawcą a Organizatorem. Jest on uzupełnieniem Regulaminu odbywania i realizacji stażu. Oba dokumenty są ze sobą spójne.

Niniejszy dokument należy ocenić pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym .



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOLECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



## **Regulamin Grupy Sterującej Projektem powołanej dla zarządzania partnerstwem w projekcie pt. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”**

Zapisy zawarte w niniejszym regulaminie są sformułowane w sposób jasny i zrozumiały. Jednie pkt. 2 art. 5 („Uchwały mogą być podejmowane także w trybie obiegowym”) budzi wątpliwości. Proponuje się zamieszczenie szerszego i bogatszego opisu trybu obiegowego – dzięki temu będzie on zrozumiały dla szerszego grona czytelników, w tym członków Grupy Sterującej Projektem. Dokument należy ocenić w sposób pozytywny pod względem formalnym i merytorycznym.

### **Załącznik nr 1 do Regulaminu GSP**

Kompetencje Grupy Sterującej Projektem zostały opisane jasno i zrozumiale.

### **Raporty okresowe za 01.03.2013-31.10.2013, 01.03.2013-30.11.2013, 01.03.2013-31.12.2013 z realizowanych działań w projekcie pt. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”**

Na każdy z raportów składa się informacja o stanie realizacji projektu według harmonogramu, omówienie struktury poniesionych kosztów, informacja na temat przepływu uczestników/czek projektu oraz osiągniętych wartości wskaźników, opis działań prowadzonych na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn, a także trudności/problemów napotkanych podczas realizacji projektu. Pierwszy i ostatni z wymienionych wcześniej raportów odsyłają do analizy ryzyka zamieszczonej w rejestrze ryzyk sporządzonym na posiedzeniu Grupy Sterującej Projektem.

Informacje zawarte w poszczególnych raportach mają taką samą formę graficzną i układ treści, co ułatwia dokonywanie porównań między poszczególnymi okresami,



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

a także śledzenie postępów w realizacji działań. Ponadto dane prezentowane w raporcie przedstawiane są w sposób ciągły.

Raporty te w sposób całościowy przedstawiają realizację zaplanowanych zadań. Dokumenty te są przejrzyste i zrozumiałe. Należy ocenić je pozytywnie.

## 8. Analiza i ocena procesu realizacji projektu

Projekt realizowany jest przez Lidera – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Partnera – Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego, który bierze udział we wszystkich etapach realizacji projektu. PFRON odpowiada za zarządzanie projektem, jego promocję, ewaluację oraz rozliczanie, zaś FIRR za wszystkie działania merytoryczne. Zarówno Lider, jak i Partner posiadają duże doświadczenie w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz dysponują niezbędnym potencjałem w tym zakresie, dlatego zaangażowanie tych dwóch instytucji ma pozytywny wpływ na skuteczność projektu, w tym zapobiegania oraz minimalizowania ryzyka.

Za zarządzanie projektem odpowiada Grupa Sterująca Projektem, w skład której wchodzi:

- Przewodniczący Grupy Sterującej Projektem, wyznaczany przez Prezesa PFRON.;
- Członkowie Grupy Sterującej Projektem, będący przedstawicielami Biura ds. Osób Niepełnosprawnych przy Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, IP 2 oraz Partnera.

W celu zapewnienia prawidłowego przepływu informacji pomiędzy Liderem i Partnerem w Umowie Partnerskiej szczegółowo określono politykę przepływu informacji i komunikacji wewnątrz Partnerstwa.

Ocenę projektu przeprowadzono na podstawie porównania wartości docelowych wskaźników z wartościami osiągniętymi na dzień 28.02.2014 r. Porównanie to przedstawiono na Rysunku 1.



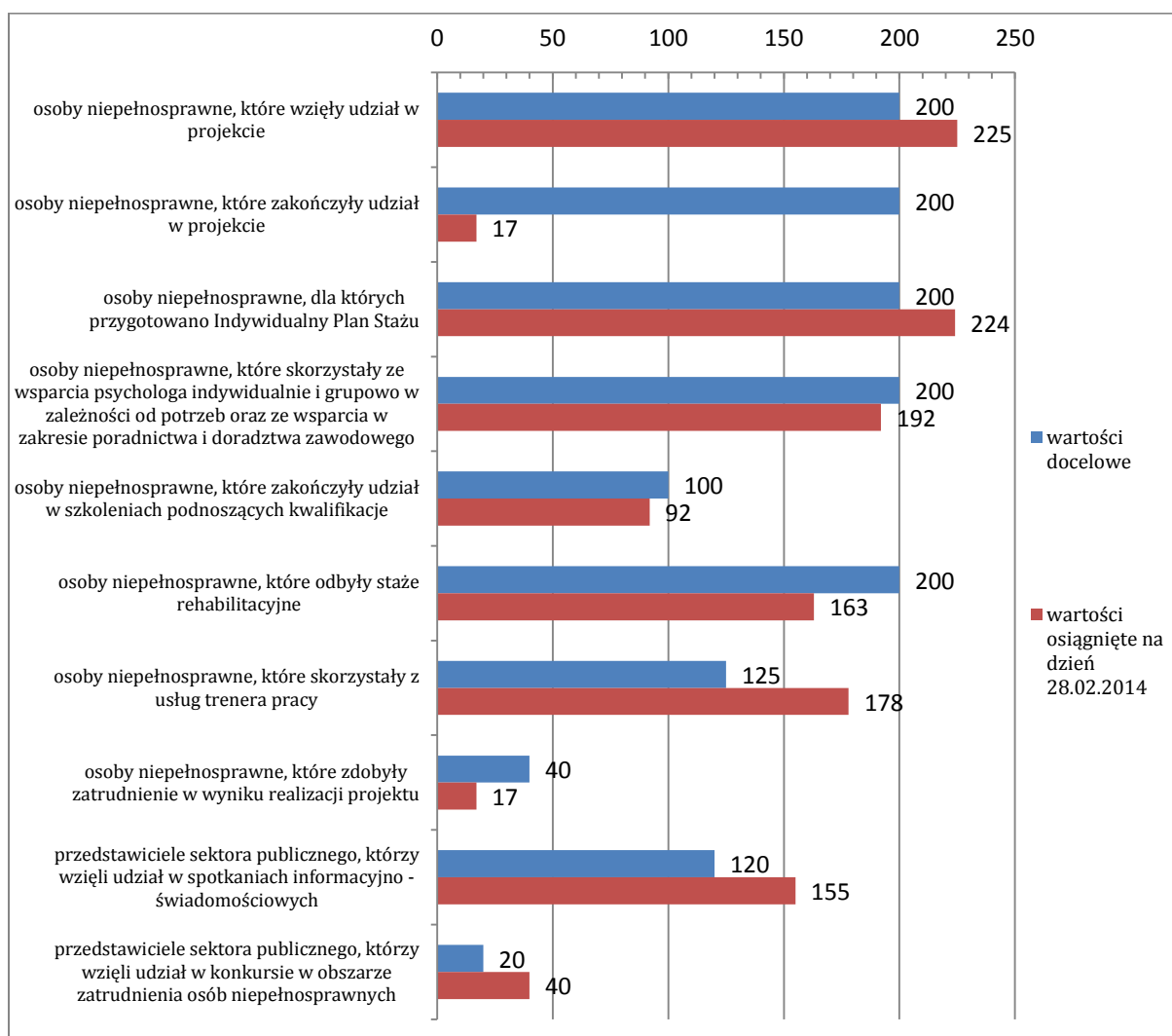
**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

**Rysunek 1. Porównanie wartości docelowych wskaźników projektu z wartościami osiągniętymi na dzień 28.02.2014 r.**



Źródło: opracowanie własne na podstawie Wniosku o dofinansowanie projektu, s. 11-12 oraz Raportu okresowego za 01.03.2013 r.-28.02.2014 r. z realizowanych działań w projekcie pt. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”

- Stopień realizacji wskaźnika liczby osób, które wzięły udział w projekcie wyniósł 112,5%. Jest to związane z faktem, że część osób zrekrutowanych podczas I etapu rekrutacji wycofała się z projektu, w związku z czym w ramach II etapu rekrutacji podpisano dodatkowe deklaracje uczestnictwa w projekcie.
- Stopień realizacji wskaźnika liczby osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w projekcie wyniósł 8,5%. Zakończenie udziału w projekcie było



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

spowodowane znalezieniem pracy przez beneficjentów/teki w trakcie uczestnictwa w projekcie. Pozostali uczestnicy i uczestniczki w dalszym ciągu korzystają ze wsparcia kadry merytorycznej.

- Stopień realizacji wskaźnika liczby osób niepełnosprawnych, dla których przygotowano Indywidualny Plan Stażu wyniósł 112%. Oznacza to, że jedynie jedna osoba biorąca udział w projekcie przerwała uczestnictwo zanim sporządzono IPS.
- Stopień realizacji wskaźnika liczby osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze wsparcia psychologa, indywidualnie i grupowo w zależności od potrzeb oraz ze wsparcia w zakresie poradnictwa i doradztwa zawodowego wyniósł 96%. Oznacza to, że ta forma wsparcia cieszy się dużym zainteresowaniem. Można się spodziewać, że nie będzie trudności z realizacją wartości docelowej tego wskaźnika.
- Stopień realizacji wskaźnika liczby osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w szkoleniach podnoszących kwalifikacje wyniósł 92%. Wykonawca spodziewa się, że także w wypadku tego wskaźnika wartość docelowa zostanie bez trudu zrealizowana.
- Stopień realizacji wskaźnika liczby osób niepełnosprawnych, które odbyły staże rehabilitacyjne wyniósł 81,5%. Dość często uczestnicy i uczestniczki projektu przystępowali do staży dopiero po otrzymaniu kompleksowego wsparcia ze strony kadry merytorycznej, dlatego nie należy dziwić się, że część z nich dopiero niedawno rozpoczęła uczestnictwo w stażach i zakończy je za kilka tygodni.
- Stopień realizacji wskaźnika liczby osób niepełnosprawnych, które skorzystały z usług trenera pracy wyniósł 142,4%. Przekroczona została planowana liczba beneficjentów/tek objętych wsparciem trenera pracy. Ta forma wsparcia cieszyła się dużym zainteresowaniem uczestników i uczestniczek projektu z uwagi na potrzeby beneficjentów/tek. Jest to zjawisko bardzo pozytywne, ponieważ umożliwia ona uzyskanie kompetencji potrzebnych do osiągnięcia sukcesu na rynku pracy.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

- Stopień realizacji wskaźnika liczby osób niepełnosprawnych, które zdobyły zatrudnienie w wyniku realizacji projektu wyniósł 42,5%. Pozostali uczestnicy i uczestniczki są obecnie na stażach bądź korzystają za wsparcia oferowanego przez kadrę merytoryczną. Można domniemywać, że istotna część z nich aktywnie poszukuje pracy.
- Stopień realizacji wskaźnika przedstawicieli sektora publicznego, którzy wzięli udział w spotkaniach informacyjno – świadomościowych wyniósł 129,17%. Oznacza to, że rekrutacja na wspomniane spotkania przebiegała bardzo sprawnie i że cieszyły się one dużym zainteresowaniem.
- Stopień realizacji wskaźnika przedstawicieli sektora publicznego, którzy wzięli udział w konkursie w obszarze zatrudnienia osób niepełnosprawnych wyniósł 200 %. Świadczy to o tym, że przedstawiciele sektora publicznego byli bardzo zainteresowani udziałem w konkursie i zaprezentowaniem swojej działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na podstawie posiadanych danych Wykonawca stwierdza, że realizacja projektu przebiega zgodnie z założeniami i nie dostrzega ryzyka niezrealizowania docelowych wartości wskaźników w terminach przewidzianych w harmonogramie projektu.

Podczas indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej i merytorycznej wskazali na następujące trudności związane z realizacją projektu:

Nazwa zadania	Etap	Napotkane problemy
Zadanie 1 – Rekrutacja i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych z niepełnosprawnościami sprzężonymi i rzadko występującymi	4 – Publikacja ogłoszeń rekrutacyjnych	Zastosowane środki promocji nie pozwalały na dotarcie do wszystkich niepełnosprawnych.
	7 – Opracowanie i realizacja IPS dla minimum 200 uczestników/czek projektu	Bariera dotyczyła nastawienia osób niepełnosprawnych, które nie zawsze wykazywały się aktywną postawą i wkładały wystarczającą ilość pracy w działania.
	8 – Organizacja i realizacja indywidualnych i grupowych zajęć wspomagających aktywizację społeczną i zawodową zgodnie z indywidualnymi potrzebami	Trudności dotyczyły kwestii zapewnienia Beneficjentom możliwości uczestniczenia w zajęciach.  Studentom, którzy odbywali staż oraz uczęszczali na zajęcia na uczelni, brakowało czasu na korzystanie ze wsparcia.
	10 – Organizacja i realizacja szkoleń zawodowych i podnoszących kwalifikacje dla min. 100	Trudności dotyczyły odpowiedniego przygotowania szkoleń (np. zainstalowania oprogramowania komputerowego wspomagającego pracę z tekstem dla osób

	uczestników/czek projektu 11 – Organizacja i realizacja 3-miesięcznych staży rehabilitacyjnych dla minimum 200 uczestników/czek projektu	słabo widzących). Wystąpiły problemy z przekonaniem pracowników administracji publicznej do tego, że warto przyjąć na staż osoby niepełnosprawne.  Problem pojawił się przy określaniu, w których miejscach mogą być realizowane staże, co rozumiano pod pojęciem stanowiska merytorycznego.  Trudności dotyczyły także kwestii zapewnienia Beneficjentom możliwości odbywania staży, np. ustalenia sposobu dojazdu.  Osoby niepełnosprawne napotykały także na bariery architektoniczne. W wypadku osób niesłyszących występowały trudności z komunikacją w trakcie odbywania staż.  Zdarzało się, że w czasie odbywania stażu rehabilitacyjnego, następowało pogorszenie stanu zdrowia Beneficjenta, przez co nie był on w stanie kontynuować zdobywania doświadczenia w pracy w administracji publicznej.  Ze względu na założenia projektu staże mogły być realizowane wyłącznie w administracji państwowej, co mogło zniechęcić osoby zainteresowane zdobyciem doświadczenia w przedsiębiorstwie prywatnym bądź organizacji pozarządowej.  Trudności związane były także z procedurami formalnymi dotyczącymi kontraktowania opiekunów stażu.
Zarządzanie projektem	5 – Opracowanie i składanie okresowych wniosków o płatność	Problemy na etapie składania okresowych wniosków o płatność dotyczą rozliczenia kosztów pośrednich Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego.  Wystąpił problem z doprecyzowaniem sposobu monitorowania wskaźnika efektywności zawodowej.

Szerzej zostały one omówione w rozdziale „Opis wyników badania ewaluacyjnego” w podpunkcie 22.

Na podstawie przeprowadzonej analizy Wykonawca stwierdza, że realizacja projektu przebiega sprawnie. W prawidłowy sposób określono sposób zarządzania projektem,



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

pozwała on na wykorzystanie doświadczenia i potencjału zarówno Lidera, jak i Partnera. Zapewniono prawidłowy przepływ informacji pomiędzy osobami zaangażowanymi w jego realizację. Dotychczasowy stopień realizacji wskaźników i szybkie osiągnięcie planowanej liczby uczestników wskazuje na wysokie zainteresowanie i motywacji uczestników i uczestniczek projektu oraz przedstawicieli administracji publicznej realizowanymi działaniami. Nie ma podstaw do przypuszczenia, że nie uda się zrealizować założonych we Wniosku o dofinansowanie celu głównego oraz celów szczegółowych. Trudności, jakie wystąpiły w trakcie realizacji projektu, są niezależne od Lidera i Partnera projektu, w wypadku każdego z nich podjęto działania służące minimalizacji ich wpływu.

## 9. Opis wyników badania ewaluacyjnego

- 1) Czy przyjęte w projekcie cele zgodne są z regulacjami prawnymi i dokumentami programowymi na poziomie krajowym?

Cel główny projektu określono jako podniesienie szans na zatrudnienie 200 osób niepełnosprawnych z rzadko występującymi niepełnosprawnościami i niektórymi niepełnosprawnościami sprzężonymi poprzez udzielenie indywidualizowanego i kompleksowego wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz promocję idei zatrudnienia osób niepełnosprawnych w administracji publicznej w okresie realizacji projektu na terenie całego kraju.<sup>2</sup>

Wśród celów szczegółowych projektu wymieniono<sup>3</sup>:

- określenie preferencji i predyspozycji zawodowych osób niepełnosprawnych, zwiększenie umiejętności aktywnego poruszania się po rynku pracy (porady psychologiczne i zawodowe),
- podniesienie, zmiana, uzupełnienie lub nabycie przez BO nowych umiejętności zawodowych i społecznych,

---

<sup>2</sup> Wniosek o dofinansowanie projektu, s. 4.

<sup>3</sup> Ibidem, s. 4-5.



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



- nabycie doświadczenia zawodowego na danym stanowisku pracy oraz wsparcie w środowisku pracy,
- zdobycie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne,
- zmiana społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych i popularyzacja wiedzy na ich temat.

Cele te są zbieżne z Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Art. 8 pkt. 1 wspomnianej ustawy mówi, że „rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.” Natomiast celem rehabilitacji społecznej jest umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.<sup>4</sup>

Założenia projektu wpisują się w treści wspomnianej ustawy, a także w Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia<sup>5</sup>:

- cel 1: poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- cel 2: poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.

Cele projektu są również zbieżne z celami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 - 2014<sup>6</sup>:

- 1: podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo,
- 2: zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.

Realizacja celów projektu odnosi się też do Działania 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej i Poddziałania 1.3.6 PFRON - projekty systemowe<sup>7</sup>.

<sup>4</sup> Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. 1997 nr 123 poz. 776 z późniejszymi zmianami.

<sup>5</sup> Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2007 r., s. 41-53.

<sup>6</sup> Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Warszawa, 19 lipca 2013 r., s. 116-121.

<sup>7</sup> Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Warszawa, 1 stycznia 2014 r., s. 46-47.



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013



W ramach tego projektu dokonywano bowiem identyfikacji potrzeb osób niepełnosprawnych i dobierano najbardziej przydatne dla nich formy wsparcia, których zadaniem jest wspomóc osoby niepełnosprawne w znalezieniu pracy, zwiększeniu ich aktywność zawodowej.

Działania te skierowane były do osób niepełnosprawnych z rzadko występującymi niepełnosprawnościami i niektórymi niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Działania podejmowane w ramach projektu kompleksowo obejmowały swoim zakresem problemy osób niepełnosprawnych. Wsparcie, którym otoczono grupę docelową, może być wykorzystane nie tylko w pracy zawodowej, ale i w życiu codziennym. Sprzyja to włączeniu w życie społeczne tej grupy, np. częstszemu uczestniczeniu w wydarzeniach kulturalnych.

Ponadto, w Polsce występuje duże bezrobocie, któremu towarzyszą niskie poziomy wskaźników aktywności zawodowej i zatrudnienia. Te wskaźniki są szczególnie niekorzystne w przypadku osób niepełnosprawnych. Działania przeprowadzane w ramach projektu podnoszą szanse na zatrudnienie tych osób – wspomagają ich wejście na rynek pracy. W ramach projektu osoby niepełnosprawne mają bowiem możliwość dostosowania swoich kompetencji i umiejętności do oczekiwań rynku pracy, a także do wyeliminowania swoich słabych stron.

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej zwrócili uwagę, że cele projektu są spójne z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki 2007-2013, dyrektywami oraz dokumentami regulującymi realizację tego typu projektów. W dokumentacji dotyczącej form wsparcia uwzględniono przepisy i przywileje, jakie przysługują osobom niepełnosprawnym, np. skrócony czas pracy.

#### **Wnioski:**

Cele przyjęte w projekcie są zgodne z regulacjami i dokumentami programowymi na poziomie krajowym takimi jak Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Program Operacyjny Kapitał Ludzki.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

**Cytaty:**

- „Przygotowując projekt zaznajomiliśmy się z dyrektywami, które obowiązują, wszystkimi dokumentami, które regulują projekty tego rodzaju i zgodnie z nimi go realizujemy.”

2) Czy przyjęte w projekcie cele zgodne są z regulacjami prawnymi i dokumentami programowymi na poziomie unijnym?

Działania realizowane w ramach projektu przyczyniają się osiągnięcia zakładanych celów Strategii Lizbońskiej, wpisując się równocześnie w założenia Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz Strategicznych Wytycznych Wspólnoty na lata 2007–2013.<sup>8</sup> Cele projektu znajdują swoje odzwierciedlenie w Wytycznej 1.3. „Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy”. Zgodnie z tą wytyczną w projekcie zaplanowano działania mające na celu wprowadzenie na rynek pracy osób niepełnosprawne oraz dostosowanie ich umiejętności i kompetencji do potrzeb rynku pracy.

Ponadto, jednym z elementów projektu jest organizowanie spotkań informacyjno-świadomościowych. Mają one na celu zwiększenie wiedzy i świadomości przedstawicieli administracji publicznej w zakresie możliwości osób niepełnosprawnych i dostarczają informacji w zakresie dostępnych metod i form komunikacji z nimi.

Warto zwrócić uwagę, iż dokumenty krajowe są zgodne z dokumentami tworzonymi na poziomie unijnym. Dotyczą one takich samych zagadnień i problemów. Z tego też względu projekt wpisujący się w ramy krajowe, realizuje również założenia przyjmowane na poziomie Unii Europejskiej.

Przedstawicielka PFRON wskazała, że cele projektu, do których zaliczyć można wsparcie zatrudnienia i integracji społecznej, zmniejszenie obszarów zagrożonych bezrobociem, wsparcie grup osób, które są marginalizowane, są zgodne z Rozporządzeniem Rady Unii Europejskiej ustanawiającym Europejski Fundusz Społeczny.

---

<sup>8</sup>Decyzja Rady z dnia 6 października 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności wraz z załącznikiem – Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007-2013, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 291/23 z 21.10.2006. Europejska strategia zatrudnienia. W kierunku poprawy sytuacji pod względem zatrudnienia w Europie, Komisja Europejska, Luksemburg 2011.



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

### Wnioski:

Cele przyjęte w projekcie są zgodne z regulacjami i dokumentami programowymi na poziomie unijnym takimi jak Strategia Lizbońska, Europejska Strategia Zatrudnienia, Rozporządzenie Rady Unii Europejskiej ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny oraz Strategiczne Wytyczne Wspólnoty na lata 2007-2013.

### Cytaty:

- „Oprócz wspomnianych wcześniej dokumentów jest to Rozporządzenie Rady Unii Europejskiej, które ustanawia Europejski Fundusz Społeczny i cele jakie przyświecają samemu Funduszowi i tym wszystkim projektom, które są w ramach Funduszu realizowane.”

### 3) Jakie są potrzeby beneficjentów dotyczące zindywidualizowanego kompleksowego wsparcia oraz podnoszenia szans na zatrudnienie?

Osoby niepełnosprawne niejednokrotnie potrzebują wsparcia, aby podjąć zatrudnienie i je utrzymać. Potrzeby poszczególnych osób są bardzo zróżnicowane. Uwarunkowane są stanem zdrowia, wiekiem, wykształceniem, cechami osobowościowymi czy predyspozycjami.

Wśród potrzeb wskazać można zapotrzebowanie na kursy i szkolenia podnoszące posiadane kwalifikacje zawodowe i umożliwiające zdobycie nowych umiejętności, a przez to dostosowanie się do oczekiwań pracodawców.

Osoby niepełnosprawne potrzebują również pomocy w przystosowaniu się do nowego środowiska pracy. Często niezbędna jest pomoc w przystosowaniu stanowiska pracy do ich potrzeb.<sup>9</sup>

Respondenci reprezentujący kadrę zarządzającą wskazali, że osoby niepełnosprawne potrzebują wsparcia m.in. w formie szkoleń dotyczących dziedzin, którymi są zainteresowane albo w wypadku których posiadają już określone kwalifikacje. Dzięki nim mogą one konkurować z innymi osobami na rynku pracy. Dodatkowo wskazane jest wsparcie psychologiczne oraz doskonalenie kompetencji społecznych.

<sup>9</sup> R. E. Drake, G. R. Bond, D. R. Becker, *Indywidualny Staż I Wsparcie. Zatrudnienie wspomagane – podejście oparte na dowodach*, Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych, Warszawa 2013, s. 20.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**FiRR**  
FUNDUSZ INICJATYWY  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Parlamentary Fundusz  
Wspierający Osoby  
Niepełnosprawnych

**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

Ze względu na duże zróżnicowanie potrzeb należy zapewnić osobom niepełnosprawnym wsparcie zindywidualizowane, dostosowane do oczekiwań i predyspozycji poszczególnych uczestników i uczestniczek. Wiąże się to z koniecznością zatrudnienia odpowiednio licznej kadry merytorycznej.

W opinii przedstawicieli kadry merytorycznej potrzeby dotyczące zindywidualizowanego kompleksowego wsparcia oraz podnoszenia szans na zatrudnienie związane są przede wszystkim z brakiem opracowanego modelowego wsparcia dla tej grupy osób na rynku pracy. Dostępne szkolenia i wsparcie ze strony urzędów pracy często niedostosowane są do osób np. niewidomych lub słabo widzących. Organizowane kursy, warsztaty, szkolenia czy doradztwo zawodowe powinny być odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby osób z różnym rodzajem niepełnosprawności. Z tego też względu w ramach projektu tworzono indywidualne plany uczestnictwa w projekcie (Indywidualne Plany Stażu), które uwzględniały nie tylko wykształcenie danej osoby, ale i jej cele, predyspozycje lub plany zawodowe. Należy pamiętać, że część osób niepełnosprawnych potrzebuje również wsparcia przy wykonywaniu codziennych czynności, np. przy dojazdach do pracy czy korzystaniu z windy.

#### **Wnioski:**

Potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie zindywidualizowanego kompleksowego wsparcia oraz podnoszenia szans na zatrudnienie dotyczą możliwości uczestniczenia w kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe i społeczne, dostosowania oferowanego wsparcia i stanowisk pracy do potrzeb, zapewnienia pomocy przy wykonywaniu codziennych czynności takich jak dojazd do pracy. Tworzone w ramach projektu Indywidualne Plany Stażu pozwalały na zaspokojenie potrzeb beneficjentów i beneficjentek w zakresie rozwoju zawodowego i podjęcia zatrudnienia.

#### **Cytaty:**

- „W tej chwili jest już lepiej, jeśli chodzi o dostęp do szkolnictwa wyższego, ale przez wiele lat (osoby niepełnosprawne) były to osoby z niskim wykształceniem, które bardzo często pracowały na zamkniętym rynku pracy. W związku z czym ich kwalifikacje i kompetencje zawodowe



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

nie odpowiadały potrzebom rynku.”

- „Jest to na pewno pomoc w takich codziennych czynnościach, np. pomoc w zrobieniu czegoś do picia (...), dostosowaniu miejsca pracy do potrzeb danego dnia.”
- „Przede wszystkim (beneficjenci) osoby potrzebują wsparcia zakresie poszukiwania pracy czy też samo to, że ich wykształcenie czy ich kwalifikacje zawodowe nie zawsze spełniają wymogi rynku pracy. I często potrzebują wsparcia jakim są szkolenia z danej dziedziny, którą są zainteresowani, albo z której mają predyspozycje do pracy. Bardzo często trzeba zapewnić takim osobom właściwy start. Zapewnić im dostęp do wiedzy i szkoleń, żeby mogły potem w łatwy sposób, a przede wszystkim, żeby miały szansę, rywalizować z innymi osobami w znalezieniu tej pracy.”

#### 4) Czy założone cele, rezultaty i produkty projektu są adekwatne w kontekście sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy?

Liczebność populacji osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wyniosła w 2013 roku 1,914 mln<sup>10</sup>. Wskaźnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wyniósł jedynie 27,5% - zaledwie o 1,4 punktu procentowego więcej niż 10 lat wcześniej. Stopa bezrobocia w tej grupie wzrosła w latach 2008-2013 z poziomu 13,1% do 17,9%. Wskaźnik zatrudnienia wyniósł 22,6% - innymi słowy 77,4% osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym (1,481 mln) nie może znaleźć pracy, bądź jej nie poszukuje – można przypuszczać, że wiele spośród nich jest przekonanych, że ze względu na swoją sytuację nie ma szans, aby zostać zatrudnionymi i rezygnuje z aktywności zawodowej pomimo tego, że stan zdrowia im na nią pozwala.

Problem może stanowić też podejście pracodawców – pomimo tego, że pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne mogą korzystać z dofinansowania do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych, szkoleń dla osób niepełnosprawnych, refundacji wyposażenia stanowiska pracy, refundacji kosztów tworzenia lub przystosowania miejsc pracy oraz refundacji wynagrodzenia asystenta osoby niepełnosprawnej, to jednocześnie muszą uwzględnić prawa niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności: 7-godzinny dzień pracy, 10 dni dodatkowych urlopu wypoczynkowego, 15-minutowa przerwy

<sup>10</sup>Informacja analityczna nt. sytuacji osób niepełnosprawnych w 2013 roku, <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosci-w-liczbach-/rynek-pracy/informacje-i-dane-dotyczace-rynk/>, dostęp 23.12.2013



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, zwolnienie z pracy z zachowaniem wynagrodzenia w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym lub wykonania badań specjalistycznych. Prawa te mogą zniechęcać do zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Utrudnienie stanowi także niska świadomość na temat potrzeb takich pracowników – pracodawcy obawiają się, że ich zatrudnienie będzie wiązało się ze znacznymi zmianami w organizacji pracy, co pogorszy funkcjonowanie całej instytucji. Kolejnym problemem jest to, że w programach dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych bardzo duży nacisk kładzie się na teoretyczne szkolenia, natomiast zaniedbuje się praktyki, pozwalające na zdobycie doświadczenia. W związku z tym, pomimo uczestnictwa w takich programach osoby niepełnosprawne nie są w stanie udowodnić potencjalnym pracodawcom, że poradzą sobie z czynnościami służbowymi<sup>11</sup>. Aby umożliwić osobom niepełnosprawnym zdobycie zatrudnienia, konieczne jest rozbudowanie systemu praktyk i staży dla nich przewidzianych. Zwiększenie świadomości osób odpowiedzialnych za rekrutację w danej jednostce administracji publicznej lub przedsiębiorstwie w zakresie możliwości i potrzeb tej grupy społecznej. Na problemy te odpowiada projekt systemowy pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym odbycie 3-miesięcznego stażu rehabilitacyjnego w jednostkach administracji publicznej, połączonego ze wsparciem m.in. coacha, trenera pracy, psychologa i doradcy zawodowego lub asystenta osób niepełnosprawnych. Poprzez uczestnictwo w realizowanych działaniach osoby niepełnosprawne mogą zdobyć umiejętności zawodowe i społeczne, co w przyszłości pozwoli im na sprawne poruszanie się po rynku pracy. W projekcie uwzględniono także: zwiększenie świadomości na temat zatrudniania oraz funkcjonowania osób niepełnosprawnych wśród przedstawicieli administracji publicznej, przeprowadzenie konkursu dla jednostek administracji publicznej w obszarze zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz wydanie poradnika. W ramach

---

<sup>11</sup> R. Cichański, Wykluczenie osób niepełnosprawnych na rynku pracy, <http://zawszeaktywny.byd.pl/userfiles/files/PUBLIKACJA%2014-Wykluczenie%20os%C3%B3b%20niepe%C5%82nosprawnych%20na%20rynku%20pracy.pdf>, dostęp 03.03.2014



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



projektu zostanie również opracowany Podręcznik Dobrych Praktyk prezentującego doświadczenia w zakresie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w sektorze publicznym. Wszystkie te działania mają sprawić, że w przyszłości osobom niepełnosprawnym łatwiej będzie znaleźć zatrudnienie. Biorąc pod uwagę przytoczone we wstępie statystyki dotyczące aktywności zawodowej i poziomu bezrobocia w tej grupie społecznej, należy je uznać za w pełni uzasadnione.

Według przedstawicieli kadry zarządzającej cele, rezultaty i produkty są adekwatne, biorąc pod uwagę sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy – świadczą o tym efekty, które do tej pory udało się uzyskać. Staże rehabilitacyjne oraz inne formy wsparcia zaoferowane Beneficjentom w ramach projektu przygotowują do wejścia na rynek pracy. Dzięki temu, że przedstawiciele administracji publicznej mieli kontakt z osobami niepełnosprawnymi lub też uczestniczyli w spotkaniach świadomościowych, zrozumieli, że osoby niepełnosprawne sprawdzają się w pracy i w przyszłości będą mieli mniejsze niż dotychczas obawy przed ich zatrudnieniem lub przed podjęciem współpracy przy wypełnianiu codziennych obowiązków zawodowych.

Przedstawiciele kadry zarządzającej wskazali, że przy określaniu docelowych wskaźników rezultatu dla projektu kierowano się zaproponowanymi wskaźnikami minimalnymi. Niektóre z nich, jak np. zrealizowanie przez wszystkich uczestników stażu rehabilitacyjnego, będą wymagały od realizatorów dużych nakładów pracy. Zdaniem jednej z respondentek wątpliwości budzi wysoki wskaźnik efektywności zatrudnieniowej<sup>12</sup>. Zgodnie z Podręcznikiem Wskaźników PO KL oraz Planem Działania na 2013 r. dla Priorytetu I PO KL - Zatrudnienie i integracja społeczna dla projektu „Staż w administracji publicznej(…)” wskaźnik ten został określony na poziomie 20% ogólnej liczby beneficjentów, tj. 40 osób. Jego osiągnięcie może być trudne, gdyż ze względu na swoją sytuację, w tym zwłaszcza problemy zdrowotne, część uczestników i uczestniczek może zrezygnować z poszukiwania pracy lub nie być w stanie utrzymać zatrudnienia w wymaganym okresie (3 miesiące).

<sup>12</sup> Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej – procent uczestników projektu, którzy podjęli zatrudnienie w okresie trzech miesięcy następujących po dniu, w którym zakończyli udział w projekcie. Uwzględnione zostają tylko osoby, które zostały zatrudnione na okres minimum trzech miesięcy.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

Zdaniem przedstawicieli kadry zarządzającej zadania realizowane są efektywnie. Jest to związane z faktem, że FIRR posiada doświadczenie w pracy z osobami niepełnosprawnymi, co miało wpływ na sposób współpracy z Beneficjentami oraz jednostkami administracji publicznej organizującymi staż. Niemożliwe byłoby uzyskanie tych samych rezultatów przy niższych nakładach finansowych – zmniejszenie liczby osób oferujących wsparcie w ramach projektu spowodowałoby spadek ich dostępności dla uczestników i uczestniczek, musieliby oni oczekiwać na wsparcie, nie mieliby świadomości, że w każdej chwili mogą liczyć na pomoc, przez co spadłyby ich motywacja i zaangażowanie. Gdyby była taka możliwość, Beneficjenci z chęcią skorzystaliby ze wsparcia w większym niż obecnie zakresie – świadczy to o tym, że zatrudnieni pracownicy merytoryczni są kompetentni i potrzebni. Nie ma możliwości, aby zastąpić ich pracę np. materiałami szkoleniowymi, gdyż taka forma nie zaspokoiłaby potrzeb uczestników i uczestniczek projektu.

#### **Wnioski:**

Ze względu na to, że wskaźnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w Polsce wynosi jedynie 27,5%, konieczne jest podejmowanie działań służących aktywizacji tej grupy społecznej. Projekty ograniczające się do realizacji szkoleń nie pozwalają na zdobycie doświadczenia zawodowego, które jest wymagane przy rekrutacji. Projekt „Staż w administracji publicznej...” umożliwi beneficjentom i beneficjentkom przepracowanie 3 miesięcy na stażu w jednostce administracji publicznej, dzięki czemu znacznie wzrastają ich szanse na uzyskanie zatrudnienia w przyszłości. Dzięki zaoferowanemu kompleksowemu wsparciu zdobywają oni zarówno umiejętności zawodowe, jak i społeczne oraz związane z aktywnym poszukiwaniem pracy. W związku z tym należy stwierdzić, że założone cele, rezultaty i produkty projektu są adekwatne w kontekście sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

#### **Cytaty:**

- „Na tym etapie projektu mogę stwierdzić, że są one adekwatne – te metody, które są stosowane, są adekwatne do potrzeb ze względu na te efekty, które do tej pory udało się osiągnąć, aczkolwiek trzeba mieć na uwadze fakt, że ważnym elementem realizowanego projektu jest realizacja stażu w administracji publicznej, więc to w jakiś sposób zawęża obszar działania takiej czystej aktywizacji w formie stażu, natomiast pozostałe formy wsparcia, z których korzystają uczestnicy,



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



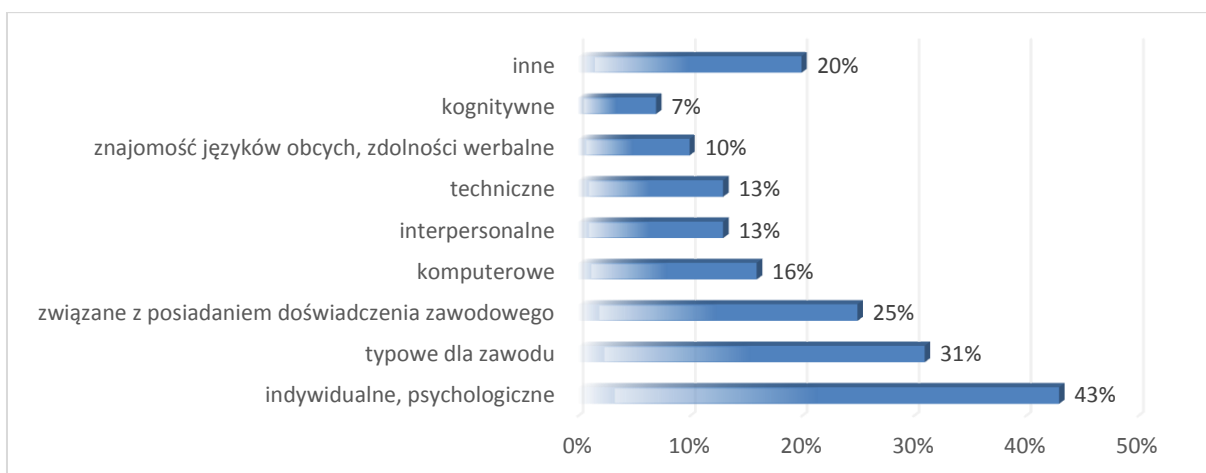
uczestniczki przygotowują do wejścia na otwarty rynek pracy (...)

- „Organizacje, które zgodziły się na realizację tego stażu również z własnego doświadczenia wiedzą, że te osoby sprawdzają się w miejscach stażu i na przyszłość nie będą miały zahamowań czy obaw, przed tym żeby zatrudnić te osoby.”
- „Myślę, że uczestnicy wymagają nawet większej ilości wsparcia niż oferujemy obecnie.”

## 5) W jakim stopniu projekt podniósł szanse na zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nim uczestniczących?

W 2013 r. 60% pracodawców twierdziło, że ma problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników, tzn. pracowników posiadających odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe.<sup>13</sup> Na rysunku 2 zaprezentowano dane o tym, jakich kompetencji brakuje kandydatom do pracy.

**Rysunek 2. Kompetencje, których brakuje kandydatom do pracy**



Źródło: *Jakość kształcenia w ocenie pracodawców. Wprowadzenie do warsztatu I*, [http://www.pociagdokariery.pl/ArticleDocs/1170/prezentacja\\_warsztat1.pdf](http://www.pociagdokariery.pl/ArticleDocs/1170/prezentacja_warsztat1.pdf), dostęp 11.03.2014.

Najczęściej kandydatom do pracy brakowało kompetencji indywidualnych, psychologicznych, typowych dla zawodu i związanych z posiadaniem doświadczenia zawodowego. Zwracano również uwagę na brak umiejętności obsługi komputera, zdolności interpersonalnych i werbalnych.

<sup>13</sup>*Jakość kształcenia w ocenie pracodawców. Wprowadzenie do warsztatu I*, [http://www.pociagdokariery.pl/ArticleDocs/1170/prezentacja\\_warsztat1.pdf](http://www.pociagdokariery.pl/ArticleDocs/1170/prezentacja_warsztat1.pdf), dostęp 11.03.2013.

Zdobycie umiejętności poszukiwanych przez pracodawców zwiększa szanse na znalezienie zatrudnienia. W ramach tego projektu uczestnicy mieli możliwość odbycia szkoleń zawodowych i podniesienia swoich kwalifikacji. Przy doborze odpowiednich form wsparcia zwracano uwagę nie tylko na sytuację na rynku pracy, ale uwzględniano też potrzeby i cele osób niepełnosprawnych.

Mogły one wziąć udział w szkoleniach z zakresu obsługi komputera (np. Microsoft Office 2010 Excel i Word, AUTOCAD, komputer i Internet dla średniozaawansowanych), kursach zawodowych (np. praktyczne zasady udzielania zamówień publicznych, specjalista ds. wynagrodzeń, kadry i płace, kurs kancelaryjno-archiwalny, kurs asystencko-sekretarski) czy też treningu kompetencji miękkich (np. Biofeedback, protokół dyplomatyczny, mediacje KSM).<sup>14</sup>

Ze względu na to, że najlepszym sposobem na sprawdzenie teorii w praktyce jest podjęcie pracy, dla uczestników projektu zorganizowano staże. W ten sposób mogli oni poznać środowisko pracy, obowiązujące w nim zasady i procedury, nawiązać kontakty z innymi ludźmi, a przede wszystkim zdobyć doświadczenie zawodowe.

W razie pojawiających się wątpliwości czy kłopotów w trakcie uczestnictwa w projekcie osoby niepełnosprawne mogły zasięgać porad u coacha, terenów pracy, psychologa bądź poprosić o wsparcie asystenta ds. osób niepełnosprawnych.

Uczestnictwo w tym projekcie było wielką szansą na zaistnienie na rynku pracy, na wzmocnienie swoich słabych stron i podniesienie kompetencji.

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej zwrócili uwagę, że dzięki projektowi osoby niepełnosprawne nie tylko zdobywają doświadczenie zawodowe i podnoszą kwalifikacje, lecz również otwierają się społecznie, nawiązują relacje na poziomie zawodowym i społecznym. Dzięki temu są w stanie zarówno pracę aktywnie poruszać się po rynku pracy, jak i czuć się pewniej w towarzystwie innych ludzi.

---

<sup>14</sup> Raporty okresowe za 01.03.2013 r.-31.10.2013 r., 01.03.2013-31.11.2013, 01.03.2013-31.12.2013 z realizowanych działań w projekcie pt. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”, s. 3-4.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

Zdaniem przedstawicieli kadry merytorycznej udział w projekcie znacząco zwiększył szanse uczestników na zatrudnienie. Niektórzy z nich podjęli pracę w miejscach, w których odbywali staż. Realizacja projektu dała osobom niepełnosprawnym szansę na zdobycie doświadczenia zawodowego, nowych umiejętności i kompetencji, na odnalezienie się w nowym środowisku, nawiązanie kontaktów. Pracodawcy zyskali możliwość sprawdzenia, czy osoba niepełnosprawna poradzi sobie na danym stanowisku pracy i w jaki sposób wpłynie to na pracę całego zespołu.

W stosunku do każdego z uczestników zastosowano podejście indywidualne - zidentyfikowano potrzeby, określono kompetencje i kierunki rozwoju, stworzono Indywidualny Plan Stażu. Beneficjenci otoczeni zostali wsparciem, w razie potrzeby również pomocą psychologa czy doradcy zawodowego. Mieli szansę podnieść swoje kompetencje i nauczyć się poruszać po rynku pracy.

Zdaniem przedstawicieli kadry zarządzającej na skuteczność projektu mają wpływ: efektywna rekrutacja, która zachowuje równość szans i pozwala na uniknięcie wykluczenia osób wymagających większego wsparcia, zagwarantowanie równego dostępu do kompleksowej pomocy specjalistów, dostosowanie form wsparcia do indywidualnych potrzeb i predyspozycji, zróżnicowanie poziomu intensywności działań w zależności od tego, czego wymaga konkretny Beneficjent/Beneficjentka. Ograniczenia w realizacji projektu związane są z koniecznością realizacji działań zgodnie z treścią wniosku o dofinansowanie, co uniemożliwia objęcie wsparciem większej liczby osób. Ze względu na aspekty formalne niektóre działania zostały opóźnione. Efektywność uzależniona jest także od kondycji fizycznej i psychicznej uczestników i uczestniczek.

W opinii przedstawicieli kadry merytorycznej podejście uczestników do projektu to jeden z warunków powodzenia. Bez zaangażowania osoby niepełnosprawnej nie można jej skutecznie pomóc. Z tego też względu na etapie rekrutacji do projektu starano się wybierać osoby najbardziej zmotywowane. Skuteczność osiągania założonych celów zależała w dużej mierze od tego, czy dany beneficjent bądź beneficjentka byli nastawieni na nauczenie się jak najwięcej, czy tylko na odbycie stażu.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej w ramach POKL 2007-2013”*

Przedstawicielka PFRON zwróciła uwagę, iż dzięki temu, że w realizacji projektu ich instytucję wspomaga jeden partner, zarządzanie projektem i komunikacja przebiegają sprawnie. Ze względu na dużą odległość dzielącą PFRON i FIRR komunikacja opiera się przede wszystkim na e-mailach, telefonach i telekonferencjach. Respondentka z FIRR podkreśliła, że zespół jest wysoce wykwalifikowany i sprawnie współpracuje, nie ma trudności z przesyłaniem informacji, dzięki czemu zwiększa się efektywność i skuteczność działań.

Bardzo duży wpływ na skuteczność realizacji projektu ma kadra merytoryczna. Za jej rekrutację odpowiadał FIRR. Przedstawicielki kadry zarządzającej z tej instytucji powiedziały w trakcie wywiadów indywidualnych, że przyjmowano osoby z doświadczeniem w pracy z osobami niepełnosprawnymi i wysokimi kompetencjami. Przy zatrudnianiu kierowano się także dostępnością potencjalnych pracowników oraz ich oczekiwaniami odnośnie wynagrodzenia.

#### **Wnioski:**

Według badań przeprowadzonych wśród pracodawców kandydatom do pracy najczęściej brakuje kompetencji psychologicznych (miękkich), typowych dla zawodu oraz związanych z posiadaniem doświadczenia zawodowego. Uczestnicy i uczestniczki projektu dzięki zaoferowanemu wsparciu mieli szansę zyskać umiejętności i doświadczenie związane ze wspomnianymi kompetencjami, dzięki czemu znacznie wzrosła ich konkurencyjność na rynku pracy. Beneficjenci i beneficjentki mogli sami zdecydować o tym, w jakich szkoleniach wezmą udział, dzięki czemu mogli zwiększyć wiedzę z dziedzin kluczowych dla swojej ścieżki zawodowej. Część z nich zakończyła już udział w projekcie ze względu na znalezienie pracy. Wszystko to świadczy o tym, że realizacja projektu znacznie podniosła szanse na zatrudnienie osób niepełnosprawnych, które w nim uczestniczyły.

#### **Cytaty:**

- „Nasza pomoc jest kompleksowa w różnych aspektach, nie tylko doradztwa zawodowego, ale również psycholog, trener pracy, asystent osoby niepełnosprawnej i myślę, że to ma również duży wpływ na popularność naszego projektu.”



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

- „Niepełnosprawni otwierają się również społecznie, wychodzą do ludzi i nawiązują relacje na poziomie zawodowym i społecznym z otoczeniem, z całym światem, wychodząc tak jakby ze swojego małego pokoiku.”
- „Myślę, że realizacja projektu przede wszystkim pozwoliła uczestnikom na poszerzenie umiejętności, ale także na oswojenie się z miejscem pracy, otwarcie na ludzi, jak również zdobycie umiejętności pracy w zespole.”
- „Przede wszystkim usuwa bariery psychologiczno-społeczne. Ponieważ większość z nas, czy osób pracujących w urzędach nie ma na co dzień kontaktu z osobami niepełnosprawnymi i ma pewne obawy.”
- „To jest tak jak z każdym z nas – jeśli ktoś ma motywację, żeby się rozwijać, pracować, wtedy osiąga lepsze wyniki.”
- „Jeżeli ktoś nie chce, to gorzej, niż gdyby nie umiał. Najważniejsza jest jednak motywacja. Jeżeli ktoś nie chce uczestniczyć, interesuje go tylko wynagrodzenie na stażu, bo tacy też się zdarzali, to generalnie jest skazany na przegraną i nie jest jeszcze gotowy do uczestnictwa w takim projekcie.”
- „Ze względu na to, że mamy jednego partnera, to zarządzanie projektem idzie w miarę sprawnie, komunikacja jest prowadzona na zadowalającym poziomie i do tej pory nie zidentyfikowaliśmy jakichś większych problemów, np. przy przesyłaniu dokumentów.”
- „(...) (Pracownicy merytoryczni) są to osoby z dużym doświadczeniem w pracy z, dla i w obszarze osób niepełnosprawnych.”

## 6) W jakim stopniu udało się określić preferencje i predyspozycje zawodowe osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie?

Respondentka reprezentująca Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego wskazała, że proces określania preferencji i predyspozycji osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie przebiegał długofalowo. Rozpoczął się od spotkań rekrutacyjnych, w kolejnych etapach uczestniczyli pracownicy kadry merytorycznej - np. coachowie i specjaliści ds. doradztwa zawodowego. Dzięki temu było możliwe określenie oczekiwań i możliwości Beneficjentów oraz skonstruowanie adekwatnego Indywidualnego Planu Stażu.

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry merytorycznej powiedzieli, że predyspozycje określono na podstawie rozmów z uczestnikami, za pomocą narzędzi psychometrycznych, analizy wypełnionych przez



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

nich dokumentów. Następnie tworzono Indywidualny Plan Stażu – formy wsparcia dobierane były do uczestników ze względu na ich potrzeby, uwzględniając przy tym możliwości rynku pracy. Ponadto, Beneficjenci byli obserwowani podczas szkoleń, pracy z coachami. W opinii przedstawicieli kadry merytorycznej rozwiązania te sprawdziły się – pokazały to realizowane później staże rehabilitacyjne.

#### **Wnioski:**

Dzięki temu, że w procesie określania preferencji i predyspozycji zawodowych osób niepełnosprawnych uczestniczyli wykwalifikowani i doświadczeni pracownicy merytoryczni, posługujący się profesjonalnymi narzędziami analitycznymi, udało się opracować dopasowane do potrzeb Indywidualne Plany Stażu.

#### **Cytaty:**

- „(proces określania preferencji i predyspozycji zawodowych osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie) Okazał się skuteczny, bo nie zakładał, że wszyscy potrzebują tego samego.”
- „Myślę, że staże, które były później realizowane pokazały, że te możliwości były dobrze zdiagnozowane.”
- „To był długofalowy proces. Rozpoczął się od pierwszych spotkań rekrutacyjnych. W kolejnych etapach uczestniczyli w nim specjaliści, coachowie, specjaliści do spraw doradztwa zawodowego, w przypadkach, które tego wymagały również uczestniczyli psychologowie.”

7) W jakim stopniu udało się zwiększyć umiejętność aktywnego poruszania się po rynku pracy przez osoby niepełnosprawne uczestniczące w projekcie?

Wśród umiejętności związanych z aktywnym poruszaniem się po rynku pracy, jakie zdobyły osoby niepełnosprawne uczestniczące w projekcie, wskazanych przez przedstawicieli kadry zarządzającej, znalazły się:

- Umiejętność pisania CV i listu motywacyjnego;
- Umiejętność autoprezentacji;
- Umiejętności interpersonalne;
- Umiejętność zachowania na rozmowie kwalifikacyjnej;



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

- Zdobyć wiedzę na temat tego, jak szukać pracy, czego można się spodziewać w miejscu pracy oraz wiedzy dotyczącej organizacji pracy.

Zdaniem przedstawicieli kadry merytorycznej uczestnictwo w projekcie umożliwiło zdobycie różnych kompetencji związanych z poruszaniem się po rynku pracy. Uczestnicy i uczestniczki nauczyli się przygotowywać autoprezentację, tworzyć dokumenty aplikacyjne, przygotowywać się do rozmowy rekrutacyjnej, organizować czas pracy, a także pracować w zespole. Dzięki temu, że w większości jednostek administracji publicznej odbywały się rozmowy o możliwości przyjęcia na staż, zyskali oni doświadczenie praktyczne w uczestniczeniu w rozmowach kwalifikacyjnych. Zyskali umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, nie tylko odpowiadania na zamieszczone ogłoszenia.

#### **Wnioski:**

Zaoferowane w ramach projektu „Staż w administracji publicznej...” formy wsparcia pozwoliły na zdobycie przez uczestników i uczestniczki kluczowych dla aktywnego poruszania się po rynku pracy wiedzy i umiejętności, takich jak pisanie CV i listu motywacyjnego, odpowiednie zaprezentowanie się na rozmowie kwalifikacyjnej, jak również wiedzy o tym, gdzie i jak szukać ogłoszeń rekrutacyjnych.

#### **Cytaty:**

- A to zależy od uczestników. Bo niektórzy potrzebowali podstaw i te podstawy dostarczamy czy dostarczyliśmy w przypadku osób, które zakończyły udział. A część uczestników wymagała jedynie wsparcia, takiego ostatniego etapu czy czynników motywacyjnych, wspierających. W zależności od indywidualnych predyspozycji, takie wsparcie otrzymano.
- „Po pierwsze przywrócenie uczestników do społeczeństwa poprzez aktywizację zawodową i społeczną.”
- „Widzimy zmiany, że ci ludzie stają się coraz bardziej samodzielni, znają swoje potrzeby, co jest bardzo ważne w przypadku osób, które podejmą zatrudnienie.”



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



8) W jakim zakresie osoby niepełnosprawne podniosły, zmieniły, uzupełniły lub nabyły umiejętności zawodowe dzięki szkoleniom podnoszącym kwalifikacje?

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej zwrócili uwagę, że podejście do kwestii podnoszenia kwalifikacji zawodowych uczestników i uczestniczek projektu uzależnione było od Indywidualnego Planu Stażu, uwzględniającego wykształcenie, zainteresowania i predyspozycje. W wielu wypadkach szkolenie dawało ogólne szanse na wejście na rynek pracy i podstawowe umiejętności, jednak realizowano także szkolenia zawodowe dające kwalifikacje do podjęcia konkretnego zajęcia. Beneficjenci mieli również możliwość poszerzania już posiadanych umiejętności, np. poprzez uczestnictwo w kursie zaawansowanej obsługi Excela.

Przedstawiciele kadry merytorycznej bardzo pozytywnie ocenili wpływ szkoleń na umiejętności zawodowe uczestników projektu. Nacisk z reguły kładziony był na podnoszenie i uzupełnianie posiadanych kwalifikacji. Dokładano starań, aby wypełnić luki w kwalifikacjach i nauczyć beneficjentów umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Formy wsparcia dobierano ze względu na potrzeby uczestników/uczestniczek i możliwości zdobycia zatrudnienia. Mogli oni znaleźć szkolenia zewnętrzne, które ich interesowały. Były one finansowane w ramach projektu. Zdaniem respondentów projekt miał zbyt krótki okres realizacji, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym nabycie wiedzy i umiejętności pozwalających na pracę w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji, niezgodnym z wykształceniem uczestników i uczestniczek.

#### **Wnioski:**

W projekcie „Staż administracji publicznej...” zastosowane elastyczne podejście do kwestii realizacji szkoleń dla uczestników i uczestniczek – mogli oni sami zdecydować, na jakie kursy chcą uczęszczać. Zastosowane podejście pozwala na osiągnięcie wysokiej efektywności w zdobywaniu i doskonaleniu umiejętności zawodowych, gdyż pozwala na uniknięcie sytuacji, w której beneficjenci i beneficjentki są zobowiązani do uczęszczania na zajęcia obejmujące tematykę, którą mają już opanowaną.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

**Cytaty:**

- „ (...) oferowane szkolenia były dobierane dla uczestników po spotkaniach z coachami. Były one dobierane indywidualnie dla uczestników, przy wzięciu pod uwagę, czy po tym szkoleniu dana osoba jest w stanie znaleźć pracę. Zakres szkoleń był różny – kwalifikacje były zarówno podnoszone, jak i uzupełniane, w zależności od potrzeb.
- Każdy beneficjent po rozmowie ze specjalistą był określany, czy te umiejętności będą uzupełniane, czy nabywane.”
- „Osoba, której towarzyszyłem uczyła się nowych rzeczy, takich jak obsługa i użytkowanie programów graficznych, których nie знаła wcześniej. Nabycie tych umiejętności było adekwatne do zadań wykonywanych w ramach stażu.”

9) W jakim zakresie osoby niepełnosprawne podniosły, zmieniły, uzupełniły lub nabyły umiejętności społeczne dzięki szkoleniom podnoszącym kwalifikacje?

Przedstawiciele kadry zarządzającej wskazali, że uczestnicy projektu nabyli następujące umiejętności miękkie:

- Umiejętność zachowania się w kulturze organizacyjnej danego miejsca pracy;
- Umiejętność pracy w zespole;
- Umiejętności społeczne;
- Świadomość siebie w środowisku zawodowym i społecznym;
- Otwarcie się na świat, bardziej perspektywiczne spojrzenie, przekonanie się do innych ludzi i do tego, że niepełnosprawność nie przeszkadza w pracy.

Przedstawiciele kadry merytorycznej twierdzą, że umiejętności społeczne osób niepełnosprawnych są bardzo zróżnicowane. Osoby, które niedawno kończyły naukę w szkołach, posiadają potrzebne kompetencje społeczne. Inaczej sytuacja wygląda w przypadku osób, które miały indywidualny tok nauczania, mieszkają z rodzicami i nigdy nie podejmowały pracy zarobkowej.

Zdaniem respondentów uczestnicy i uczestniczki projektu nabyli kompetencje miękkie, takie jak poprawa samoświadomości i własnego odbioru, pewność siebie, uwierzenie we własne siły, przekazywanie informacji o tym, z czym sobie nie radzą, radzenie sobie ze stresem, kreatywność, asertywność, sztuka negocjowania. Umiejętności te można



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

wykorzystywać na co dzień nie tylko w pracy zawodowej, ale też i w kontaktach z innymi ludźmi. Przedstawiciele kadry merytorycznej zwrócili także uwagę, że osoby niepełnosprawne miały okazję nawiązać znajomości, otworzyć się na innych ludzi.

#### **Wnioski:**

Uczestnicy i uczestniczki projektu rozwinęli oraz zdobyli umiejętności społeczne dotyczące zarówno odpowiedniego zachowania się w pracy (np. umiejętność zachowania się w kulturze organizacyjnej miejsca pracy), jak i takie, które mogą być wykorzystywane także w życiu codziennym (np. sztuka negocjowania).

#### **Cytaty:**

- „To również jest kwestia indywidualna oczywiście, natomiast generalnie staraliśmy się zagwarantować uczestnikom podstawowe umiejętności lub w przypadku tych osób, które były bardziej zrehabilitowane społecznie, umiejętności bardziej zaawansowane w obszarze współpracy, w obszarze poruszania się w środowisku pracy, co ma docelowo przełożyć się na utrzymanie zatrudnienia.”
- „Chcieliśmy wyposażyć uczestników nie tylko w umiejętności niezbędne w pracy zawodowej (...), ale też przydatne w codziennym funkcjonowaniu (...).”
- „Przed wszystkim kontakt z osobami trzecimi, który umożliwił pełne wejście w szkolenie i jak gdyby „zgubienie” po drodze swojej niepełnosprawności, bo na zajęciach wszyscy podlegali tym samym zasadom.”

10) W jakim stopniu odbycie 3-miesięcznego stażu rehabilitacyjnego w jednostkach administracji publicznej pozwoliło na nabycie doświadczenia zawodowego na dobranych stanowiskach pracy?

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej powiedzieli, że Beneficjenci/Beneficjentki przeważnie odbywali/ły staż rehabilitacyjny na stanowiskach merytorycznych i zajmowali się głównie pracą biurową, w tym z dokumentami, obsługą administracyjną jednostki, jak również obsługą klienta/interesanta. W wypadku niektórych staży wykonywane czynności były bezpośrednio związane z kierunkiem wykształcenia i/lub ścieżką zawodową danej osoby i dotyczyły np. księgowości czy obsługi informatycznej.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

Dzięki temu, że wszyscy stażyści i stażystki mieli przypisanego do siebie opiekuna stażu z danej jednostki publicznej, mogli szybciej i łatwiej nabywać umiejętności oraz poznawać kulturę organizacyjną.

Przedstawiciele kadry merytorycznej zwrócili uwagę, że rodzaj doświadczenia zawodowego zdobytego podczas stażu rehabilitacyjnego jest uzależnione od programu stażu oraz zakresu obowiązków, jakie wykonywali stażyści/stażystki. Zazwyczaj beneficjenci wykonywali prace administracyjne, pozwalające zapoznać się z dokumentami, zasadami i procedurami pracy obowiązującymi w danej jednostce administracji publicznej. Mieli możliwość poznania programów, które wykorzystywane były w danych miejscach pracy oraz przyzwyczajania się do regularnej pracy w określonym wymiarze godzin.

#### **Wnioski:**

Odbycie 3-miesięcznych staży rehabilitacyjnych pozwoliło uczestnikom i uczestniczkom projektu na zdobycie doświadczenia zawodowego związanego m.in. z wykonywaniem czynności administracyjnych, obsługą klienta/interesanta, realizowaniem zadań związanych bezpośrednio z kierunkiem wykształcenia. Duży wpływ na skuteczność projektu w tym zakresie mieli opiekunowie staży, dzięki którym beneficjenci i beneficjentki szybko wdrażali się w nowe środowisko i mogli zmaksymalizować korzyści z odbycia stażu.

#### **Cytaty:**

- „W zależności od stanowiska i od komórki, w której te staże były realizowane, były to bardzo zróżnicowane doświadczenia, jednak w dużej części było to doświadczenie administracyjne, obieg dokumentów, obsługa administracyjna jednostki, w bardziej specjalistycznych stażach były to stanowiska ściśle związane czy z kierunkiem kształcenia, czy ścieżki zawodowej konkretnych osób, np. w obszarze obsługi informatycznej danej jednostki, księgowej, etc.”
- „Natomiast jeśli chodzi o grupę uczestników, którzy odbyli staż, najczęściej były to najniższe stanowiska w szeregach administracji publicznej, byli to pracownicy biurowi, referenci, pomoc w działach finansowo-księgowych.”
- „Dla większości osób było to w ogóle pierwsze doświadczenie zawodowe, czyli umiejętność poruszania się po rynku pracy i możliwość realizowania własnych pomysłów. Oprócz tego praca z klientami tych urzędów (...).”



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

11) Czy wsparcie trenera pracy w miejscu odbywania stażu lub pracy zaspokoiło potrzeby osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie?

Zdaniem przedstawicieli kadry zarządzającej osobom niepełnosprawnym potrzebne było wsparcie logistyczne asystenta osoby niepełnosprawnej, które umożliwiało dotarcie do miejsca stażu. Stanowiska pracy były dostosowywane tak, aby umożliwić Beneficjentom wykonywanie obowiązków służbowych. Użyteczne były również dodatkowe materiały, usprawniające wdrożenie się i odbywanie stażu.

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry merytorycznej powiedzieli, że potrzeby uczestników projektu zależały od ich predyspozycji i umiejętności. Dotyczyły one różnych kwestii – od organizacji czasu i dojazdu pracy, przez poruszanie się po budynku i dostosowanie stanowiska pracy, po komunikowanie się w sprawach związanych z pracą. Trenerzy wspierali osoby niepełnosprawne w poszukiwaniu zatrudnienia i jego utrzymaniu. Respondenci zwrócili uwagę, że stażyści i stażystki, zamiast pytać o pewne kwestie związane z pracą opiekuna stażu, zwracali się do coachów i trenerów, gdyż odczuwali lęk przed poproszeniem o pomoc osoby, którą krótko znały. Dzięki wsparciu ze strony kadry merytorycznej lęk ten stopniowo się zmniejszał.

Ze względu na swoje obawy, czasami uczestnikom łatwiej było powiedzieć o swoich potrzebach trenerom niż bezpośrednim przełożonym. Dzięki temu możliwe było bieżące reagowanie na pojawiające się problemy i podejmowanie działań mających na celu pomoc uczestnikowi w ich przezwyciężeniu. Czasami osoby niepełnosprawne informowały trenerów, że są zagadnienia, w zakresie których chciałyby podjąć dodatkowe szkolenia. W związku z szerokimi możliwościami zaoferowanymi osobom niepełnosprawnym respondenci bardzo dobrze ocenili skuteczność zaspokajania potrzeb Beneficjentów.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**FiRR**  
FUNDACJA INSTYTUT  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Parlamentary Fundusz  
Wspierający Osoby  
Niepełnosprawnych

UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

### Wnioski:

Aby osoby niepełnosprawne mogły podczas stażu wykonywać czynności służbowe, dość często potrzebne jest wsparcie ze strony trenerów, coachów czy też asystentów ds. osób niepełnosprawnych, zwłaszcza w okresie wdrażania w nowe obowiązki. Uczestniczki i uczestnicy projektu napotykali na bariery zarówno architektoniczne, jak i związane z komunikowaniem się ze współpracownikami. Wsparcie zaoferowane w ramach projektu pozwoliło na to, aby zminimalizować wspomniane trudności, dzięki czemu beneficjenci i beneficjenci mogli wykonywać czynności służbowe równie dobrze jak inni pracownicy.

### Cytaty:

- „W miarę potrzeb zgłaszanych przez uczestników/uczestniczki gwarantowaliśmy czy dostęp do informacji, czy do stanowiska pracy, a także w przypadku potrzeb stanowiskowych, trenerzy doradzali i wspierali uczestników na miejscu.”
- „Zaspokajaniem potrzeb (dotyczących wsparcia w miejscu odbywania stażu) i uczeniem uczestników zajmowali się trenerzy pracy.”
- „Oceniam ten sposób bardzo dobrze, bo ktoś kto do nas przychodził, mógł komunikować, część osób mówiła jakie ma braki, z czego chcieliby się podszkolić.”

12) Czy realizacja projektu przyczyniła się do zdobycia zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne?

Uczestnictwo w projekcie stwarza osobom niepełnosprawnym możliwość wzbogacenia wiedzy, zdobycia nowych umiejętności i kompetencji. Odbycie stażu jest dla nich szansą na sprawdzenie się w nowym środowisku. Na rysunku 3 zaprezentowano liczbę osób, które podjęły zatrudnienie na skutek uczestnictwa w projekcie od początku jego realizacji.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**FiRR**  
FUNDACJA INSTYTUT  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Parlamentary Fundusz  
Wsparcia Osób  
Niepełnosprawnych

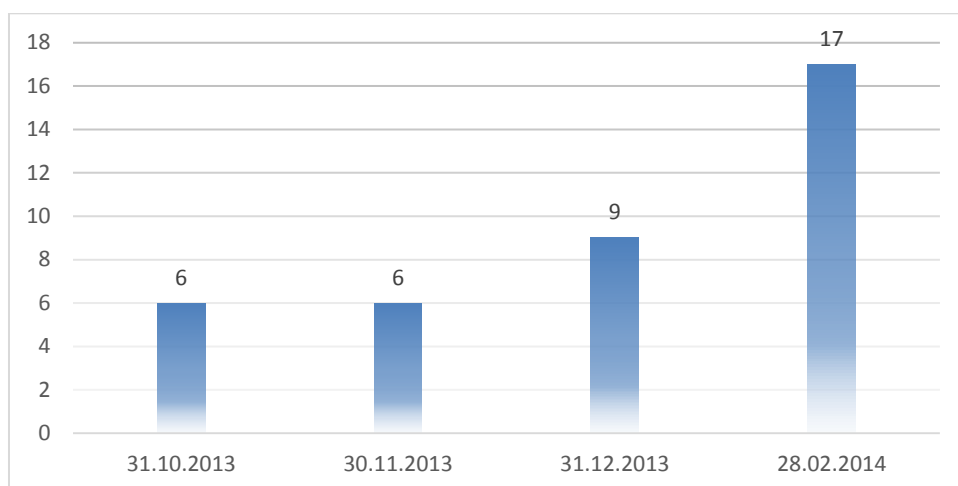
**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

### Rysunek 3. Osoby, które podjęły zatrudnienie



Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów okresowych za 01.03.2013 r.-31.10.2013 r., 01.03.2013-31.11.2013, 01.03.2013-31.12.2013, 01.03.2013-28.02.2014 z realizowanych działań w projekcie pt. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”

Na dzień 28.02.2014 r. spośród wszystkich osób, które zakończyły udział w projekcie 17 znalazło zatrudnienie. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wynosi 8,5% przy założonej wartości docelowej 20%.

Przedstawiciele kadry zarządzającej w trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych wskazali, że pomimo tego, iż początkowo przedstawiciele jednostek administracji publicznej mówili, że nie będą mogli zatrudnić na stałe stażystów, część Beneficjentów dostała pracę w tych instytucjach. Część osób znalazła zatrudnienie dzięki uczestnictwu w szkoleniach podnoszących kwalifikacje, niektórzy z beneficjentów/tek pracuje w wyuczonym zawodzie.

Przedstawiciele kadry merytorycznej uważają, że projekt miał pozytywny wpływ na zdobycie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne. Osoby te znalazły pracę w różnych miejscach: przedsiębiorstwach prywatnych, organizacjach pozarządowych, w galerii sztuki, instytucjach kontrolnych, kontroli finansowej czy urzędach. Zostały one zatrudnione na różnych stanowiskach – nie tylko jako pracownicy administracyjni, ale np. jako księgowa, jeśli ktoś posiadał odpowiednie kwalifikacje.



### **Wnioski:**

Na podstawie dotychczas zgromadzonych informacji można stwierdzić, że realizacja projektu przyczynia się do zdobywania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne – znajdują one pracę zarówno w jednostkach administracji publicznej, w których odbyły staże, jak i innych podmiotach.

### **Cytaty:**

- „Kilku absolwentów stażu zostało zatrudnionych w jednostkach administracji publicznej pomimo wcześniejszych deklaracji, że nie będzie to na pewno możliwe. Oprócz tego część osób znalazła zatrudnienie w konsekwencji szkoleń podnoszących kwalifikacje np. mamy osobę, która podjęła zatrudnienie po szkoleniu z zakresu groomingu, mamy osoby, które podjęły zatrudnienie zgodnie z kierunkiem swojego wykształcenia i w wyniku dodatkowego kursu udało się im podjąć zatrudnianie, więc tutaj jest bardzo różnorodne. Szeroki wachlarz stanowisk i miejsc.”
- „Podejrzewam, że skoro większość osób trafiło na stanowiska biurowe, to tam większość osób znalazło zatrudnienie.”

13) Czy realizacja projektu przyczyniła się do wzrostu wiedzy na temat zatrudnienia oraz świadomości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie i na rynku pracy wśród przedstawicieli administracji publicznej na terenie całego kraju?

Zdaniem przedstawicieli kadry zarządzającej realizacja projektu miała bardzo duży wpływ na wzrost wiedzy na temat zatrudniania oraz funkcjonowania osób niepełnosprawnych wśród przedstawicieli administracji publicznej na terenie całego kraju. Umożliwiła ona zmianę wyobrażenia w kwestii funkcjonowania osób z niepełnosprawnością, przełamanie barier oraz walkę ze stereotypami.

Poprzez pokazywanie aktywnych zawodowo osób niepełnosprawnych udowodniono, że mogą one pracować z osobami pełnosprawnymi. Dzięki temu, że klienci/interesanci korzystający z usług administracji publicznej mieli kontakt z Beneficjentami, zdobyli wiedzę na temat ich funkcjonowania, odbierają ich pozytywniej.

Przedstawiciele kadry zarządzającej zostali poproszeni o to, żeby wypowiedzieć się na temat stworzonego narzędzia internetowego służącego do publikowania dobrych



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

praktyk w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych. Ich zdaniem instrument ten posłuży promowaniu idei zatrudnienia, umożliwi wymianę i korzystanie z informacji dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych, prezentowanie dobrych praktyk konkretnych samorządów. Dzięki temu użytkownicy będą wymieniać doświadczenia i wzajemnie zachęcać się do zwiększania poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Przedstawicielka FIRR powiedziała w trakcie indywidualnego wywiadu pogłębionego, że konkurs dla administracji publicznej w obszarze zatrudniania osób niepełnosprawnych cieszył się wielkim zainteresowaniem, liczba zgłoszeń była dużo większa niż w poprzednich latach, przyznano kilkanaście wyróżnień i nagród. Konkurs ten służy promowaniu zatrudniania osób niepełnosprawnych i zwiększaniu wiedzy w tym obszarze.

Przedstawiciele kadry zarządzającej są zdania, że na podjęcie uczestnictwa w projekcie przez jednostki administracji publicznej wpłynęło kilka czynników.

Bardzo często główną przyczyną była możliwość pozyskania do pracy dodatkowej osoby do wykonywania zadań w danej jednostce administracji publicznej. Ponadto, dzięki temu zyskano możliwość zdobycia umiejętności porozumiewania się i współpracy z osobami niepełnosprawnymi, przełamania stereotypów. Sam udział w takim projekcie czy konkursie był także formą promocji dla jednostek administracji publicznej.

Czynnikiem zachęcającym dla jednostek administracji publicznej do podpisywania umów na organizację stażu w ramach projektu mogło być także uzyskiwanie wynagrodzenia za pełnienie funkcji opiekuna stażysty.

Zdaniem przedstawicieli kadry merytorycznej realizacja projektu miała duży wpływ na wzrost wiedzy na temat zatrudnienia oraz świadomości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie i na rynku pracy wśród przedstawicieli administracji publicznej, przyczynił się do zmniejszenia bariery mentalnej związanej z tymi zagadnieniami. Pracodawcy i pracownicy mogli przekonać się, że osoby niepełnosprawne mogą poradzić sobie z wykonywaniem obowiązków zawodowych tak



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

samo dobrze, jak osoby w pełni sprawne. Zdarza się, że przedstawiciele administracji publicznej kontaktują się z kadrą projektową, żeby zapytać, czy będzie realizowana następna edycja projektu, gdyż chcieliby przyjąć niepełnosprawnych stażystów i stażystki. Dzięki szkoleniom informacyjno – świadomościowym udało się zmienić nastawienie do osób niepełnosprawnych części pracowników uczestniczących w szkoleniach. W czasie spotkań przedstawiciele jednostek administracji publicznej dowiedzieli się, w jak sposób zachowywać się w stosunku do osób niepełnosprawnych, jak rozmawiać np. z osobą niedosłyszącą – jest to wiedza szczególnie cenna, ponieważ rzadko spotykana. Miały miejsce sytuacje, gdy po zakończeniu realizacji szkolenia informacyjno – świadomościowego przedstawiciele jednostek administracji publicznej, którzy nie uczestniczyli w spotkaniach kontaktowali się z przedstawicielami kadry projektowej, gdyż dowiedzieli się o możliwości zwiększenia wiedzy na temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych od innych urzędników.

#### **Wnioski:**

Realizacja projektu miała bardzo duży wpływ na wzrost wiedzy na temat zatrudnienia oraz świadomości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie i na rynku pracy wśród przedstawicieli administracji publicznej.

Spotkania informacyjno – świadomościowe oraz konkurs dla administracji publicznej cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem, o czym świadczy fakt, że stopień realizacji wskaźników związanych z partycypacją w tych wydarzeniach znacznie przekroczył 100%.

Zalecane jest, aby w wypadku realizowania spotkań informacyjno – świadomościowych w przyszłości zadbać o to, aby odbyły się one w jak największej liczbie miejscowości – dzięki temu marketingu szeptany dotyczący kwestii zatrudniania osób niepełnosprawnych będzie miał większy zasięg.

#### **Cytaty:**

- „Z całą pewnością pewne środowiska, może nie wszyscy wiedzieli o możliwościach ON, że one sprawdzają się w takich miejscach, tylko trzeba im dać szansę. Myślę, że taka otwartość na ON, dzięki temu, że są na stażach, czy widoczne w publicznych miejscach, to wpływa na to, jak społeczeństwo to odbiera. W takich miejscach przewijają się mnóstwo osób i one widzą, że w takich miejscach pracują ON, są na stażach i myślę, że ma to przełożenie nie tylko na pracowników



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

administracji, ale również na osoby, które się tam pojawiają.”

- „Na pewno promowanie idei zatrudnienia, możliwość wymiany informacji, możliwość korzystania z tej informacji, zaprezentowania dobrych praktyk konkretnych samorządów, a co za tym idzie – wzajemne zachęcanie do zwiększania poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych.”
- „(konkurs) Cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem, mieliśmy znacznie więcej zgłoszeń, niż np. w poprzednich latach. (...)Zwraca uwagę na kwestie istotne z punktu widzenia zatrudniania osób z niepełnosprawnością w instytucjach publicznych.”
- „Gdziekolwiek jesteśmy i prowadzimy szkolenie, widzimy potrzebę, że takie szkolenia powinny być prowadzone od dzieciństwa, od przedszkola, a nie dopiero w dorosłym życiu. Tak, aby wiedzieć jak się zachować, gdy widzi się niepełnosprawnego, ponieważ to nie jest zła wola ludzi, tylko brak wiedzy i doświadczenia.”
- „Jak już wspomniałam, społeczeństwo wie niewiele o osobach z niepełnosprawnością i tym samym pracodawcy również. (...) Barrier i mitów w głowach społeczeństwa jest bardzo dużo. Podczas rozmów, które prowadziłyśmy, okazało się, że ludzie są bardzo zainteresowani.”

14) Czy możliwe było osiągnięcie zakładanych rezultatów projektu w czasie krótszym niż przewidziano w projekcie?

Przedstawiciele kadry zarządzającej są zdania, że działania realizowane są zgodnie z harmonogramem. Mimo, iż wystąpiły opóźnienia po stronie Lidera projektu przy przeprowadzaniu zamówień publicznych w trybie przetargu nieograniczonego, to zostały one nadrobione. Każde opóźnienie w harmonogramie realizacji projektu było zgłaszane do Instytucji Pośredniczącej II Stopnia. Zmiany zgłaszane we Wniosku o dofinansowanie uzyskały akceptację przez IP2. Zespół projektowy dokłada również wszelkich starań, aby wszystkie zadania były wykonywane terminowo.

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej stwierdzili, iż osiągnięcie założonych w projekcie rezultatów w czasie krótszym niż przewidziany w harmonogramie byłoby na pewno trudne.

Osoby niepełnosprawne tworzą grupę docelową, która potrzebuje bardzo zróżnicowanego wsparcia. W tym przypadku najlepsze efekty osiągnąć można przy prowadzeniu działań długofalowych.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

Ze względu na sytuację na rynku pracy i wymagania pracodawców w stosunku do doświadczenia zawodowego posiadanego przez potencjalnych pracowników, nie można skrócić czasu trwania staży rehabilitacyjnych. Natomiast wydłużenie stażu mogłoby przynieść pozytywne rezultaty, polegające na zdobyciu przez beneficjentów bogatego doświadczenia zawodowego.

Zdaniem respondentów byłoby możliwe osiągnięcie lepszych efektów, gdyby zamiast dwóch edycji projektu trwających po 15 miesięcy zorganizowano jedną 30-miesięczną. Umożliwiłoby to lepsze zaspokojenie potrzeb zgłaszanych przez Beneficjentów i Beneficjentki.

#### **Wnioski:**

Biorąc pod uwagę zakres realizowanego wsparcia, można z całą pewnością stwierdzić, że nie było możliwe osiągnięcie zakładanych rezultatów projektu w czasie krótszym niż przewidziano w projekcie. Zwiększenie intensywności realizowanego wsparcia mogłoby doprowadzić do „przemęczenia” uczestników i uczestniczek, przez co mogłaby obniżyć się frekwencja na poszczególnych zajęciach, istnieje również ryzyko, że w takim wypadku część osób zrezygnowałaby z uczestnictwa w projekcie.

W wypadku projektów realizowanych w przyszłości należy rozważyć możliwość wydłużenia okresu realizacji wsparcia, na przykład do 30 miesięcy, oraz zaoferowanie możliwości realizowania staży w wymiarze dłuższym niż 3 miesiące. Dzięki temu beneficjenci i beneficjentki zdobyliby znacznie więcej doświadczenia i umiejętności, co zwiększyłoby istotnie ich szanse na znalezienie zatrudnienia w przyszłości.

#### **Cytaty:**

- „Działania, w których pojawiły się pewne opóźnienia traktowano priorytetowo i obecnie są w końcowym etapie realizacji lub są wykonane.”
- „Uważam, że niedopuszczalny były krótszy staż niż 3 miesiące, ponieważ na rynku pracy wymagane jest bogate doświadczenie i praktyka zawodowa.”
- „Harmonogram obejmuje wszystkie działania tak, żeby ten czas był efektywny. Nie jest on ani za krótki, ani za długi, tylko wyważony, żeby wszystkie działania mogły być zrealizowane w określonych etapach i w określonym czasie.”



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

15) W jakim stopniu zrealizowano rezultaty projektu określone we wniosku o dofinansowanie dotyczące objęcia kompleksowym wsparciem 200 osób niepełnosprawnych?

Zdaniem kadry zarządzającej wszystkie formy wsparcia cieszą się dużą popularnością. Większość uczestników projektu korzysta ze wszystkich dostępnych dla nich form wsparcia. Wsparcie udzielane jest zgodnie ze zdiagnozowanymi indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych rekrutowanych do projektu, ale największy wpływ na ich wybór mają sami uczestnicy.

Największą popularnością cieszy się jednak wsparcie ze strony trenera i coacha, ponieważ bezpośredni kontakt z nimi wpływa na motywację uczestników i na konsekwencję w działaniu.

Osoby niepełnosprawne są również bardzo zainteresowane udziałem w szkoleniach podnoszących kwalifikacje.

Przedstawiciele kadry zarządzającej twierdzą, że uczestnicy rezygnują z udziału w projekcie głównie z przyczyn osobistych, które najczęściej wynikają ze stanu zdrowia. Zdarza się również, że beneficjenci znajdują zatrudnienie lub rezygnują z powodów rodzinnych, uniemożliwiających im kontynuowanie uczestnictwa w projekcie.

Przed podjęciem ostatecznej decyzji coachowie i psycholodzy rozmawiają na ten temat z uczestnikiem. Próbuje namówić go do pozostania w projekcie i pomóc mu w znalezieniu takiego rozwiązania, które umożliwi zrealizowanie wsparcia zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa.

Przedstawiciele kadry merytorycznej wskazywali na różne przyczyny rezygnacji z udziału w projekcie. Część osób rezygnowała z uczestnictwa z powodów osobistych – mimo otrzymanego wsparcia nie poradziła sobie w nowej sytuacji, zdarzało się także, że sytuacja rodzinna uniemożliwiała dalszy udział w projekcie korzystanie ze wsparcia. Drugim powodem rezygnacji był stan zdrowia uczestników projektu – pracowali oni w takim wymiarze godzin, na jaki pozwolił lekarz medycyny pracy, do którego kierowani byli beneficjenci ostatecznie przed rozpoczęciem stażu rehabilitacyjnego



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

w ramach projektu. Pomimo tego praca była dla nich bardzo dużym wysiłkiem. Niektórzy musieli przerwać udział w projekcie ze względu na plany zdrowotne lub z powodu zmiany miejsce zamieszkania. Przyczyną rezygnacji kilku osób było podjęcie pracy – nie dysponowali wystarczającą ilością wolnego czasu, która pozwoliłaby im na udział w projekcie. Z udziału w projekcie wycofały się również osoby, które chciały jedynie odbyć staż, bez przechodzenia przez indywidualną ścieżkę wsparcia.

#### **Wnioski:**

Do tej pory udało się zrealizować w co najmniej 100% wskaźniki stopnia realizacji wsparcia dla osób niepełnosprawnych, które: wzięły udział w projekcie, dla których przygotowano IPS, które skorzystały z usług trenera pracy. Stopień realizacji wskaźnika liczby beneficjentów i beneficjentek, którzy skorzystali ze wsparcia psychologa, indywidualnie i grupowo w zależności od potrzeb oraz za wsparcia w zakresie poradnictwa i doradztwa zawodowego wyniósł 96%, wskaźnika liczby beneficjentów i beneficjentek, którzy zakończyli udział w szkoleniach podnoszących kwalifikacje - 92%, zaś wskaźnika liczby beneficjentów i beneficjentek, którzy odbyli staże rehabilitacyjne - 81,5%.

Uczestnicy i uczestniczki projektu chętnie korzystają z zaoferowanego im kompleksowego wsparcia, co świadczy o tym, że jest ono dostosowane do ich potrzeb.

#### **Cytaty:**

- „W zdecydowanej części korzystają ze wszystkich form wsparcia, natomiast nie narzucamy.”
- „Dużym zainteresowaniem cieszą się szkolenia podnoszące kwalifikacje i bez wątpienia największym zainteresowaniem cieszy się wsparcie ze strony coacha, trenera pracy (...)”
- „(rezygnacja) głównie z przyczyn osobistych – głównie ze względu na stan zdrowia, ale również zatrudnienie beneficjentów.”
- „Część osób zrezygnowała też z przyczyn zdrowotnych, a w tym przypadku jest to siła wyższa i nie mamy na to wpływu.”
- „Te osoby np. nie chciały brać udziału w szkoleniach, twierdziły, że jest nie jest im potrzebne, że oni chcą po prostu odbyć staż.”



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



16)W jakim stopniu zrealizowano rezultaty projektu określone we wniosku o dofinansowanie dotyczące zmiany społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych oraz popularyzacji wiedzy na ich temat?

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej wyrazili zdanie, iż projekt miał wpływ nie tylko na przedstawiceli administracji publicznej, ale również na samych klientów/interesantów korzystających z usług pracujących tam osób. Gdy klienci widzą osoby niepełnosprawne wykonujące obowiązki służbowe, zmienia się ich sposób postrzegania tych osób. Swoimi spostrzeżeniami dzielą się ze znajomymi i rodziną. W ten sposób wzbudza się zainteresowanie projektem oraz obecnością osób niepełnosprawnych jako pracowników w jednostkach administracji publicznej.

Jeden z przedstawiceli kadry merytorycznej zwrócił uwagę, że dzięki temu, że dużo mówiono w mediach oraz na uczelniach na temat projektu, zmienił się pogląd dotyczący tego, co może osiągnąć osoba niepełnosprawna w życiu zawodowym. Pracownicy administracji publicznej, którzy mieli styczność z niepełnosprawnymi stażystami, podzielą się swoimi pozytywnymi doświadczeniami z innymi osobami. Należy zwrócić uwagę, że kontakt z osobami niepełnosprawnymi mieli także klienci i interesanci korzystający z usług urzędów, jak również inni mieszkańcy, których uczestnicy i uczestniczki projektu spotykali po drodze do i z pracy.

Realizacja projektu wpłynęła także na nastawienie rodzin i znajomych beneficjentów i beneficjentek do kwestii aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Akcje promocyjno-informacyjne oraz upowszechnianie wyników również pozwolą na to, żeby ludzie zainteresowali się niepełnosprawnymi oraz zrozumieli, że przy zastosowaniu odpowiedniego wsparcia mogą oni być wartościowymi i kompetentnymi pracownikami. Podczas spotkań informacyjno – świadomościowych uczestnicy mogli zadawać dodatkowe pytania dotyczące tematyki szkolenia i dzięki temu uzyskać wiedzę, której nie mogliby znaleźć w powszechnie dostępnych źródłach.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

### Wnioski:

Dzięki realizacji projektu wiedzę na temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w społeczeństwie zdobyli nie tylko przedstawiciele administracji publicznej, lecz również klienci i interesanci jednostek administracji publicznej, którzy mieli kontakt z beneficjentami i beneficjentkami, rodziny i znajomi uczestników i uczestniczek projektu, jak również inne osoby, z którymi osoby niepełnosprawne miały kontakt podczas realizacji działań w ramach projektu.

### Cytaty:

- „Osoby, które korzystają z miejsc administracji publicznej i widzą tam te osoby, na pewno zmieniają swój światopogląd.”
- „Myślę, że sporo było słyhać na ten temat w mediach, jak również na uczelni, dlatego ufam, że to wszystko pomaga w patrzeniu na to, co może osiągnąć osoba niepełnosprawna.”
- „Myślę, że każdy z pracowników tych miejsc, który spotkał się z osobą niepełnosprawną na stażach jest też w społeczeństwie, więc część życia spędza poza nią, więc doświadczenia w tym zakresie na pewno częściowo są przenoszone na życie społeczne.”
- „Nie wiem czy projekt miał wpływ na postrzeganie niepełnosprawnych wśród innych grup, ale na pewno uświadomił współpracownikom, że niepełnosprawni mogą być pełnosprawni w pracy, ponieważ moim zdaniem osoby te bardzo przykładają się do pracy”.
- „(...) pracownik administracji publicznej był ostatnim ogniwem w którym bezpośrednio osoba niepełnosprawna się stykała. Ale po drodze był cały łańcuch ludzi: od portiera, strażnika, którego trzeba było „przejsć” lub osób obsługi, sprzątaczek, osób które wydają zezwolenia na wejście do Urzędu Marszałkowskiego, petentów którzy także się pojawiali.”

17)W jakim stopniu zrealizowano rezultaty miękkie projektu określone we wniosku o dofinansowanie?

W opinii przedstawiciele kadry zarządzającej projekt odniósł sukces we wszystkich wskazanych obszarach. Ze względu jednak na jego etap realizacji nie można określić, w którym obszarze osiągnięto najlepsze rezultaty – będzie to możliwe dopiero po zakończeniu realizacji wszystkich przewidzianych w ramach projektu działań.

Przedstawiciele kadry merytorycznej uważają, że sukces został osiągnięty w przypadku wszystkich założonych celów. Oczywiście, jeżeli chodzi o Beneficjentów, dużo zależało



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

od zaangażowania samych uczestników, jednak dzięki ciągłemu wsparciu byli oni motywowani do włożenia większego wysiłku, dzięki czemu bardzo skorzystali na udziale w projekcie. Ich zdaniem, każda osoba niepełnosprawna, która miałaby możliwość skorzystania z indywidualnego wsparcia, zasiliłaby grupę aktywnych zawodowo. Respondenci znaleźli dowody na to, że uczestnicy uzyskali umiejętności związane z poruszaniem się po rynku pracy – chociaż część beneficjentów i beneficjentek nie została zatrudniona tam, gdzie odbywała staż, to dzięki zdobytym kwalifikacjom wielu podjęło zatrudnienie u innego pracodawcy.

#### **Wnioski:**

Na podstawie analizy odpowiedzi udzielonych przez respondentów stwierdzono, że udało się osiągnąć założone w projekcie rezultaty miękkie. Jak wspomniano wcześniej, beneficjenci i beneficjentki nabyli lub udoskonaliili umiejętności zawodowe i społeczne oraz związane z aktywnym poruszaniem się po rynku pracy, jak również nawiązali relacje zawodowe. Projekt miał także wpływ na zmianę społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych i popularyzację wiedzy na ich temat, co omówiono szerzej w podpunktach 13 i 16.

#### **Cytaty:**

- „Z mojego punktu widzenia wszystkie wymienione cele zostały osiągnięte, lub też są w trakcie realizacji i myślę, że gdyby każda osoba niepełnosprawna, która chce, miała możliwość udziału w takim cyklu wsparcia, przy takiej ilości różnorodnych form pomocy i ukierunkowaniu na jej potrzeby i, biorąc też pod uwagę jej specyficzne ograniczenia, wynikające z niepełnosprawności, to na pewno te osoby mogłyby zasilić grupę tych niepełnosprawnych aktywnych zawodowo, które idą do pracy, bo są zmotywowane, by normalnie funkcjonować.”
- „Wszystko się udało, tylko zastanawiam się co najbardziej. Myślę, że wzrost umiejętności poruszania się po rynku pracy, z tego względu, że część osób nie dostało pracy tam, gdzie odbywało staże, ale zdobyło ją gdzieś indziej i z tego powodu, że były dobre, elastyczne, dzięki umiejętnościom i projektowi nie boją się aktywnie poruszać po rynku pracy. Nie przywiązują się do jednego miejsca pracy (...)”
- „Udało się (osiągnąć sukces) we wszystkich (obszarach dotyczących rezultatów miękkich). Zarówno wskaźniki, jak i nasze dążenia związane z projektem zostały osiągnięte. W moim przekonaniu największym zyskiem jest udział uczestników projektu w stażach. Pierwszy raz, tzn. niektórzy po raz kolejny, ale zdecydowana większość była pierwszy raz w pracy, zobaczyła jak to wygląda. Można to zaszczepić. Bo jeśli ktoś np. kończy studia albo wychodzi ze szkoły, a po kilku latach (pozostaje) na bezrobociu, na rencie, tej pracy przestanie szukać.”



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

## 18) Co skłoniło osoby niepełnosprawne do wzięcia udziału w projekcie?

Przedstawiciele kadry zarządzającej są zdania, iż osoby niepełnosprawne w znacznym stopniu do udziału w projekcie skłoniła możliwość odbycia płatnego stażu. Była to szansa na zdobycie doświadczenia zawodowego, które w obecnej sytuacji na rynku pracy jest bardzo potrzebne, przy jednoczesnym uzyskaniu dodatkowego źródła dochodu, co wiąże się z poprawieniem swojej sytuacji finansowej.

Nie mniej ważna była też możliwość podwyższenia swoich kwalifikacji zawodowych lub możliwość odbycia szkolenia umożliwiającego podniesienie szans na zatrudnienie. Wpływ na zgłoszenie do projektu miał też wachlarz oferowanego wsparcia i marka/opinia o instytucji, które go realizowały.

Respondenci zwrócili uwagę, że ogłoszenia o rekrutacji publikowane na stronach internetowych oraz drukowane wersje regulaminów były dostosowane do osób niedowidzących, jeżeli chodzi o sposób formatowania tekstu.

Zdaniem przedstawicieli kadry merytorycznej najważniejszym czynnikiem skłaniającym do wzięcia udziału w projekcie była możliwość odbycia stażu w administracji publicznej, szansa skorzystania z pomocy grupy wyszkolonych osób oraz wzrost szans na późniejsze znalezienie pracy. Dzięki projektowi uczestnicy/uczestniczki mieli możliwość nabycia nowych umiejętności zarówno przed odbyciem stażu, jak i po nim. Ze względu na to, że osoby niepełnosprawne często stanowią grupę posiadającą dość niskie dochody, początkowym motywatorem dla wielu spośród nich istotne było również otrzymywanie stypendium stażowego, jednak podczas późniejszych rozmów z kadrami merytoryczną beneficjenci stwierdzali, że ważniejsza była dla nich możliwość pójścia do pracy i pokazania, że są w stanie się przydać, być aktywni zawodowo, gdyż wcześniej w to wątpili.

Podczas etapu rekrutacji niektórzy niepełnosprawni mieli opory natury osobistej, czuli się niepewnie – kadra merytoryczna dokładała starań, żeby rozwiązać ich obawy i wątpliwości. Niepełnosprawni studenci, będący blisko zakończenia jakiegoś etapu studiów, otrzymywali informację e-mailową na temat możliwości wzięcia udziału



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

w projekcie – ze względu na to, że były to osoby, które miały niedługo trafić na rynek pracy, zaangażowały się one w działania.

#### **Wnioski:**

Czynnikami, które skłaniały do uczestnictwa w projekcie były: możliwość zdobycia gratyfikacji w postaci stypendium stażowego, zdobycia doświadczenia zawodowego, podwyższenia kwalifikacji dzięki szkoleniom, otrzymania kompleksowego wsparcia ze strony kadry merytorycznej.

Choć beneficjenci i beneficjentki w trakcie realizacji projektu stwierdzili, że kluczowe znaczenie miała dla nich możliwość wykazania się w pracy, to na etapie rekrutacji dużą rolę odegrał czynnik finansowy, dlatego w wypadku promowania podobnych projektów w przyszłości warto go akcentować.

#### **Cytaty:**

- „Myślę, że dodatkowym atutem zachęcającym do wzięcia udziału w projekcie, co odzwierciedla duża liczba osób chcących dołączyć do projektu na listach rezerwowych, jest możliwość otrzymania wynagrodzenia za odbywaną pracę - stypendium stażowego w ramach stażu rehabilitacyjnego.”
- „Na pewno trudność osobista w poszukiwaniu pracy skłoniła te osoby do udziału w projekcie, możliwość odbycia stażu, myślę, że to było bardzo zachęcającym czynnikiem.”
- „Jeżeli ktoś albo już się bronił, albo za chwilę będzie się bronić i jest jedną nogą na studiach, a drugą już powinien udawać się dalej, to właściwy moment na te działania.”
- „Fakt otrzymywania stypendium stażowego również był czynnikiem motywującym, ponieważ osoby niepełnosprawne często stanowią grupę posiadającą dość niskie dochody. Dzięki tym środkom osoby te mogły pozwolić sobie na staż i normalnie funkcjonować, bez jakichś wyrzeczeń.”
- „Myślę, że najważniejszym czynnikiem skłaniającym osoby niepełnosprawne do wzięcia udziału w projekcie była możliwość znalezienia pracy i możliwość skorzystania z pomocy grupy wyszkolonych osób.”

#### 19) Czym cechują się osoby niepełnosprawne, które wzięły udział w projekcie?

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej wyrazili opinie, iż trudne jest określenie cech charakteru uczestników i uczestniczek. Tym, co ich łączy, jest chęć podjęcia zatrudnienia.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

Są to przede wszystkim osoby niepełnosprawne nieaktywne zawodowo, które samodzielnie poszukiwały pracy. Większość z nich wciąż kontynuuje naukę lub kształci się. Prawie połowa uczestników ma mniej niż 24 lata. Około 75% z nich posiada wykształcenie wyższe lub pomaturalne. Ponad 50% całej grupy stanowią kobiety. Warto zwrócić uwagę, iż osoby te dysponują różnym doświadczeniem zawodowym.

Przedstawiciele kadry merytorycznej wskazali, że do projektu przystąpiły osoby ze znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, jak również cierpiące na niepełnosprawności sprzężone. Uczestnikami projektu są osoby m.in. ze złożoną niepełnosprawnością ruchową, niepełnosprawnością psychiczną, osoby niesłyszące, osoby ze złożonymi chorobami przewlekłymi mocno ograniczającymi funkcjonowanie, jak np. choroby onkologiczne. W trakcie wywiadów indywidualnych przedstawiciele kadry merytorycznej zwrócili uwagę, że uczestników projektu cechowały determinacja, upór w dążeniu do celu, chęć posiadania wpływu na swoją sytuację życiową, motywacja do podjęcia zatrudnienia, otwartość, skłonność do współpracy. Są to osoby, które potraktowały staż jako część swojej przyszłej kariery zawodowej. Wśród beneficjentów przeważały osoby młode, pomiędzy 20 a 30 rokiem życia, z wyższym wykształceniem lub w trakcie studiów.

Zdaniem kadry zarządzającej informacje zawarte w regulaminie rekrutacji i formularzach rekrutacyjnych jasno precyzowały, kto i na jakich zasadach może zostać uczestnikiem projektu.

#### **Wnioski:**

Znaczną część uczestników i uczestniczek projektu „Staż w administracji publicznej...” stanowią osoby do 30 roku życia z wyższym wykształceniem lub będące na ostatnim roku studiów.

Beneficjenci i beneficjentki cechują się wysoką motywacją, chęcią rozwoju, potrzebą pracy, otwartością i skłonnością do współpracy.

W wypadku realizacji podobnych projektów w przyszłości należy objąć wsparciem większą liczbę osób powyżej 30 roku życia, które pozostają nieaktywne zawodowo od kilku lat, gdyż ta grupa w innej sytuacji może nigdy nie zdecydować się na poszukiwanie pracy. Młodzi



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



absolwenci uczelni wyższych mają większą szansę na to, że znajdą zatrudnienie bez uczestniczenia w projekcie.

**Cytaty:**

- „Są to osoby, które już gdzieś walczyły o siebie na wcześniejszych etapach życia i na studiach, pokonując duże trudności, więc to na pewno jest ich wspólna cecha.”
- „Przy 200 osobach trudno określić cechy charakteru, ale na pewno zdeterminowanie do podjęcia zatrudnienia.”
- „Głównie są to osoby nieaktywne zawodowo, czyli osoby niezarejestrowane w urzędzie pracy, które szukają pracy na własną rękę.”
- „Myślę, że jeśli na koniec projektu, przy podsumowaniu pojawią się jakieś kwestie, które można jeszcze bardziej sprecyzować, to będą one wprowadzane, a na dzień dzisiejszy ta forma przyjętych regulaminów jest wystarczająca.”

20) Czy przyjęte formy komunikacji/wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi realizatorami działań/zadań sprzyjały efektywnej realizacji projektu?

Zdaniem kadry zarządzającej stosowane formy komunikacji sprzyjały efektywnej realizacji projektu. Wszystkie wnioski o płatność i korekty były przygotowywane w odpowiednim czasie i składane terminowo.

Zwrócono jednak uwagę, iż przyjęto założenie, że dane o beneficjentach będą aktualizowane raz w miesiącu. Brak dostępu do bieżących informacji utrudniał monitorowanie sytuacji oraz podejmowanie działań zaradczych, np. częściowo w sytuacji, gdy uczestnik bądź uczestniczka rezygnowali z udziału w projekcie.

Przedstawiciele kadry zarządzającej są zdania, że w trakcie realizacji projektu nie stwierdzono żadnych poważniejszych problemów związanych z komunikacją. Jeśli takie problemy pojawiły się w ramach realizowanych działań, to były one rozwiązywane pomiędzy osobami zajmującymi się tym zagadnieniem ze strony obu partnerów projektu. Przynajmniej raz w miesiącu odbywają się spotkania Grupy Sterującej Projektem, zaś zespoły projektowe obu partnerów są w stałym kontakcie telefonicznym bądź mailowym.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*



W opinii przedstawicieli kadry zarządzającej ze względu na odległość dzielącą obu partnerów za najbardziej efektywne formy komunikacji można uznać zarówno rozmowę telefoniczną, jak i komunikację mailową. Obie te formy umożliwiają szybkie przekazanie informacji przy niskich kosztach. Doceniono również kontakt osobisty.

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej stwierdzili, że w zależności od potrzeby występującej w danej sytuacji, korzystają z różnych form komunikacji. W chwili obecnej nie występują żadne problemy z komunikacją, więc trudno jest im wskazać, co mogliby poprawić.

Jeśli do realizacji zbliżonego projektu zostaliby włączeni kolejni partnerzy, to należałoby częściej organizować spotkania, w trakcie których można by omawiać występujące problemy i zastanowić się nad wprowadzeniem usprawnień. W takiej sytuacji zalecane jest, aby część z nich zorganizowano w formie wideokonferencji – dzięki temu uniknie się wielu trudności logistycznych związanych m. in. z czasem i kosztem transportu.

Dobrym pomysłem jest również rozsyłanie e-mailem do przedstawicieli kadry projektowej okresowego raportu dotyczącego współpracy, który umożliwiłby anonimowe wypowiedzanie się osobom zatrudnionym przy realizacji projektu – uwagi dotyczące projektu byłyby zbierane za pośrednictwem anonimowej ankiety wypełnianej przez Internet.

Według przedstawicieli kadry merytorycznej przyjęte formy komunikacji i wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi realizatorami działań i zadań sprzyjały efektywnej realizacji projektu. Częste kontakty z przedstawicielami FIRR zwiększały efektywność działań oraz umożliwiały wspólne poszukiwanie rozwiązań. Od początku realizacji projektu do 28.02.2014 r. zorganizowano 27 spotkań roboczych. Respondenci wskazywali, że mieli bardzo dobre relacje zarówno z przełożonymi, jak i innymi przedstawicielami kadry merytorycznej.

Komunikacja przebiega przeważnie drogą telefoniczną i e-mailową, dzięki czemu jest ona szybka i efektywna. Respondenci zwrócili uwagę, że w niektórych sytuacjach brakowało jasnej informacji, do kogo należy zgłosić się z danym problemem, zaś zadane



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

pytanie było przekierowywane. Utrudnienie stanowi bardzo duża ilość dokumentacji, którą trzeba wypełnić w związku z prowadzonymi działaniami.

Zdania przedstawicieli kadry merytorycznej na temat najbardziej efektywnej formy komunikacji były podzielone. Część z nich uważa, że najskuteczniejsze są rozmowy telefoniczne, po których następuje potwierdzenie ustaleń drogą e-mailową. Komunikacja zdalna była też uzasadniona rozproszeniem geograficznym osób zaangażowanych w realizację projektu. Inni respondenci wskazywali na rozmowy bezpośrednie, znaczenie kontaktu wzrokowego oraz możliwość lepszego okazania towarzyszącym wymianie zdań emocji. Zwrócili oni uwagę, że ważna jest elastyczność – należy wybierać tę formę kontaktu, która pozwoli na najsprawniejsze zrealizowanie zadania. Jeden z przedstawicieli kadry merytorycznej wskazał, że częstsze spotkania całego zespołu, choć trudne do zorganizowania, umożliwiłyby bieżącą wymianę doświadczeń.

#### **Wnioski:**

W kontaktach pomiędzy przedstawicielami kadry projektowej wykorzystywane są przede wszystkim telefony oraz e-maile. Ich stosowanie wiąże się z oszczędnością czasu i pieniędzy. Ze względu na duże odległości dzielące poszczególne miejscowości, w których realizowane są działania projektowe kontakt bezpośredni jest utrudniony, w związku z czym liczba spotkań jest ograniczona.

W miarę możliwości należy jednak zwiększyć liczbę spotkań bezpośrednich kadry projektowej, przynajmniej z obszaru z danego regionu, gdyż służą one wymianie informacji i doświadczeń dotyczących współpracy z osobami niepełnosprawnymi, a tym samym zwiększają efektywność wsparcia.

#### **Cytaty:**

- „(...) wydaje mi się, że komunikacja jest na najwyższym poziomie, i że jesteśmy w stanie wszystko dograć tak, żeby było na czas.”
- „Myślę, że wymiana informacji sprzyjała realizacji projektu.”
- „Informacje o problemach do nas nie docierały, jeżeli były, to były rozwiązywane pomiędzy partnerem i osobami zajmującymi się częścią merytoryczną projektu.”



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

- „(najbardziej efektywna jest komunikacja) Zdalna, dlatego, że wpływa na przyspieszenie wymiany informacji przy niskich kosztach.”
- „Ewentualnie można pomyśleć o jakimś kwartalnym, bądź okresowym raporcie ze współpracy, gdzie, jeśli ktoś obawia się powiedzieć pewnych rzeczy osobiście, będzie możliwość przedstawienia tego na piśmie”
- „Gdyby były jakieś problemy w komunikacji, to moglibyśmy się zastanawiać nad tym, żeby coś usprawnić, natomiast według mnie, tutaj nie ma żadnych problemów, bo wszystko jest dostosowane do tego, co chcemy w danym momencie omówić, w jaki sposób, co jest tematem przewodnim.”
- „Komunikacja była dość częsta. Większość trenerów i coachów była cały czas do dyspozycji. W razie potrzeby można było się do nich zgłosić i od razu uzyskać pomoc. Wszyscy pracownicy byli w dobrych relacjach.”
- „(...) mieliśmy kadrę zapewniającą skuteczną komunikację pomiędzy poszczególnymi realizatorami, partnerami projektu. Dzięki temu uważam, że było to skuteczne i efektywne, co przekładało się na efektywność działania.”
- „Z mojego punktu widzenia nie dostrzegłam problemów w komunikacji. Przy obecnym rozwoju technologii oraz możliwościach spotkania się i wymianie doświadczeń informacji nie widzę żadnych barier w realizacji projektu.”
- „Generalnie problem jest taki, że jest masakryczna ilość papierów do uzupełnienia. Na wszystko trzeba mieć potwierdzenie.”
- „Najlepiej jest, gdy porozmawiamy i ustalimy coś telefonicznie, a później dodatkowo potwierdzimy nasze ustalenia drogą mailową. Wtedy udaje się załatwić sprawy najefektywniej.”
- „Myślę, że najbardziej efektywne są spotkania „face to face”, ale niektóre rzeczy rozwiązywane były telefonicznie lub mailowo.”

## 21) Jaka była skuteczność działań promocyjnych?

Przedstawiciele kadry zarządzającej stwierdzili, że zastosowano zróżnicowane kanały promocji, które były skierowane do różnych odbiorców.

Na etapie rekrutacji uczestników do projektu najlepiej sprawdziły się ogłoszenia zamieszczane na portalach internetowych i w prasie lokalnej. W przypadku stron internetowych posłużono się np. witrynami organizacji współpracujących z Fundacją Instytut Rozwoju Regionalnego, stronami internetowymi wyższych uczelni, portalami typu Interia czy Wirtualna Polska oraz Facebookiem. W działania promocyjne



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

zaangażowane były również biura do spraw osób niepełnosprawnych, działające na uczelniach wyższych.

Informacje o realizacji projektu zamieszczone są na stronach realizatorów, tj. zarówno na stronie internetowej Lidera ([www.pfron.org.pl](http://www.pfron.org.pl)), jak również Partnera ([www.firr.org.pl](http://www.firr.org.pl)).

Bardzo pozytywnie oceniany jest również bezpośredni, osobisty kontakt z jednostkami administracji publicznej. Służył on głównie do zachęcania przedstawicieli organów administracji publicznej do przystąpienia do projektu, tj. zorganizowania stażu dla osoby niepełnosprawnej, bądź do zaproszenia do wzięcia udziału w spotkaniach informacyjno-świadomościowych. Ponadto jednostki, które zgodziły się na zorganizowanie stażu otrzymały plakaty informujące o realizacji projektu – dzięki nim informacje o działaniach docierały nie tylko do pracowników urzędu, ale i do klientów.

Za najbardziej skuteczny rodzaj działań promocyjnych uznano marketing szeptany i kanały internetowe.

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej stwierdzili, iż nie prowadzono promocji np. za pośrednictwem mediów, takich jak radio czy telewizja odpłatnie. Zrezygnowano także z kolportażu ulotek, ponieważ uznano, iż ten rodzaj działań promocyjnych okaże się nieefektywny.

Wszystkie zastosowane formy promocji działań uznano natomiast za skuteczne – świadczy to bardzo dobrze o sposobie przygotowania i realizacji projektu, a także o jego efektywności kosztowej.

W opinii przedstawicieli kadry zarządzającej informacja o projekcie docierała do przedstawicieli beneficjentów z różnorodnych źródeł.

#### **Wnioski:**

Działania promocyjne realizowane w ramach projektu cechują się wysoką skutecznością, o czym świadczy duże zainteresowanie osób niepełnosprawnych udziałem w projekcie, wysoka



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

frekwencja na spotkaniach informacyjno – świadomościowych oraz duża partycypacja w konkursie dla administracji publicznej, dlatego nie należy wprowadzać zmian, jeżeli chodzi o zastosowane formy promocji projektu.

Z całą pewnością na skuteczność działań promocyjnych miało wpływ wykorzystanie w szerokim zakresie reklam na stronach internetowych, pozwalających na dotarcie do dużej grupy odbiorców niskim kosztem.

Dużą efektywnością cechowały się także działania promocyjne podjęte przez biura ds. osób niepełnosprawnych zlokalizowane przy uczelniach wyższych.

Należy ocenić pozytywnie fakt, że zrezygnowano z działań promocyjnych, które cechują się wysokimi kosztami i/lub niską efektywnością.

#### Cytaty:

- „Mieliśmy różne kanały promocji, począwszy od ogłoszeń rekrutacyjnych, które pojawiały się w portalach internetowych, (...) czy też w lokalnych gazetach. Na samym początku był to chyba najlepszy kanał.”
- „Zrezygnowaliśmy z ulotek, sądząc, że taka forma promocji nie sprawdzi się.”
- „W tym zakresie, w jakim partner, czyli FiRR prowadził działania, wszystkie uznajemy za skuteczne.”
- „(informacja o projekcie docierała do BO) Przez biura do spraw osób niepełnosprawnych na uczelniach, często bowiem uczestnicy projektu współpracowali i otrzymywali jakieś wsparcie ze strony partnera, więc także tak dowiadywali się, że jest taki projekt i mają szansę na spełnienie warunków uczestnictwa.”

## 22) Na jakie trudności natknięto się podczas realizacji projektu?

W poniższej tabeli zaprezentowano problemy, na jakie napotkano podczas poszczególnych etapów realizacji projektu.

Nazwa zadania	Etap	Napotkane problemy
Zadanie 1 – Rekrutacja i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych z niepełnosprawnościami sprzężonymi i rzadko występującymi	4 – Publikacja ogłoszeń rekrutacyjnych	Przedstawiciele kadry merytorycznej wskazywali, że zastosowane środki promocji nie pozwalały na dotarcie do wszystkich niepełnosprawnych – z drugiej jednak strony liczba miejsc była ograniczona, więc w wypadku większego zainteresowania więcej osób nie przeszłoby etapu rekrutacji.
	7 – Opracowanie i realizacja IPS dla	Napotkana bariera związana jest z nastawieniem osób niepełnosprawnych, które niekiedy nie zdają sobie



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

	minimum 200 uczestników/czek projektu	sprawy z tego, że aby odnieść sukces dzięki projektowi, niezbędne jest włożenie w niego wystarczającej ilości pracy, wykazanie się aktywną postawą.
	8 - Organizacja i realizacja indywidualnych i grupowych zajęć wspomagających aktywizację społeczną i zawodową zgodnie z indywidualnymi potrzebami	Trudności dotyczyły kwestii zapewnienia Beneficjentom możliwości uczestniczenia w zajęciach np. ustalenia sposobu dojazdu.  Studentom, którzy odbywali staż oraz uczęszczali na zajęcia na uczelni, brakowało czasu na korzystanie ze wsparcia.
	10 - Organizacja i realizacja szkoleń zawodowych i podnoszących kwalifikacje dla min. 100 uczestników/czek projektu	Trudności dotyczyły odpowiedniego przygotowania szkoleń (np. zainstalowania oprogramowania komputerowego wspomagającego pracę z tekstem dla osób słabo widzących).
	11 - Organizacja i realizacja 3-miesięcznych staży rehabilitacyjnych dla minimum 200 uczestników/czek projektu	<p>Wystąpiły problemy z przekonaniem pracowników administracyjnych do tego, że warto przyjąć na staż osoby niepełnosprawne – w wypadku niektórych instytucji nie udało się odnieść sukcesu, gdyż pomimo wielokrotnych kontaktów ze strony kadry projektowej, niemożliwe było przekonanie ich przedstawicieli, że niepełnosprawny stażysta sobie poradzi. Również pracodawcy wykazują obawę, a czasami nawet niechęć, przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.</p> <p>Problem wystąpił w wypadku określenia kryteriów dostępu miejsca realizacji stażu, np. czy dozwolone jest odbycie stażu nie bezpośrednio w jednostce administracji publicznej, lecz w przedsiębiorstwie, które jest jej podporządkowane, np. w firmie odpowiedzialnej za wykonywanie prac porządkowych – każdy taki przypadek musiał być rozpatrywany przez zespół projektowy osobno.</p> <p>Trudności dotyczyły także kwestii zapewnienia Beneficjentom możliwości odbywania staży, np. ustalenia sposobu dojazdu.</p> <p>Osoby niepełnosprawne napotykały także na bariery architektoniczne, np. brak wind i podjazdów dla wózków, niekiedy problemem był także brak dostosowania miejsca pracy w urzędzie. W wypadku osób niesłyszących występowały trudności z komunikacją.</p> <p>Przedstawiciele kadry merytorycznej wskazali, że zdarzało się, że w czasie, kiedy odbywał się staż,</p>





		<p>następowało pogorszenie stanu zdrowia Beneficjenta, przez co nie był on w stanie kontynuować zdobywania doświadczenia w pracy w administracji publicznej. Respondenci zwrócili uwagę, że uczestnikami projektu były często osoby przewlekle chore, u których nie było możliwości przewidzenia pogorszenia stanu zdrowia.</p> <p>Ze względu na założenia projektu staże mogły być realizowane wyłącznie w administracji państwowej, co mogło zniechęcić osoby zainteresowani zdobyciem doświadczenia w przedsiębiorstwie prywatnym bądź organizacji pozarządowej.</p> <p>Trudności związane były także z procedurami formalnymi dotyczącymi kontraktowania opiekunów stażu.</p>
Zarządzanie projektem	5 – Opracowanie i składanie okresowych wniosków o płatność	<p>Problemy na etapie składania okresowych wniosków o płatność dotyczą rozliczenia kosztów pośrednich Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego – na etapie oceny wniosku o dofinansowanie metodologia podziału kosztów została zaakceptowana, natomiast została zakwestionowana przez Instytucję Pośredniczą II stopnia podczas realizacji projektu. W związku z tym rozpoczęto proces uzgadniania z IPII nowej metodologii rozliczania kosztów pośrednich, jednak w momencie powstawania raportu nie był on jeszcze zakończony.</p> <p>Wystąpił także problem z interpretacją dot. Monitorowania wskaźnika efektywności zawodowej – przedstawiciele kadry zarządzającej mieli problem z interpretacją, kiedy daną osobę można zakwalifikować jako zatrudnioną, np. w wypadku, kiedy po zakończeniu zdobywania doświadczenia zawodowego w ramach projektu realizowała ona kolejny staż, tym razem finansowany ze środków Powiatowego Urzędu Pracy.</p>

#### Wnioski:

Trudności, na jakie napotkano podczas realizacji projektu nie były zależne od Lidera i Partnera projektu.

Największa liczba problemów dotyczyła dostosowania sposobu realizacji szkoleń i miejsc odbywania staży do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zastosowane działania promocyjne nie pozwoliły na dotarcie do wszystkich osób niepełnosprawnych, jednak ich zintensyfikowanie (np. poprzez zastosowanie reklam telewizyjnych) doprowadziłoby do znacznego i nieuzasadnionego wzrostu kosztów.

Bardzo dużą przeszkodę przy realizacji projektu stanowi zakwestionowanie przez Instytucję



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013



Pośredniczącą II Stopnia metodologii rozliczania kosztów pośrednich, która wcześniej została zaakceptowana wcześniej, tj. na etapie zatwierdzania projektu do realizacji.

#### Cytaty:

- „Czasem zdarzało się, że któryś z uczestników rozchorował się, bo są to osoby chore. Podczas odbywania stażu następował kryzys, załamanie zdrowotne i zdarzyło się, że uczestnik trafił do szpitala. To jest czynnik, który sprawił, że staż musiał zostać przerwany.”
- „Sami niepełnosprawni czasem tworzą barierę ze swojej niepełnosprawności, ale też czasem ich niepełnosprawność determinuje ich codzienne funkcjonowanie np. dostęp do informacji czy przejście na przystanek.”
- „To jest dla nas ciekawe, że musimy rozwiązywać pojawiające się trudności i problemy, że trzeba się zastanowić się, w jaki sposób uczestnik będzie dojeżdżał na zajęcia, z jakiego sprzętu będzie korzystać, aby być bardziej sprawnym w pracy, w jaki sposób takim osobom pomóc, jakie przygotować szkolenie.”
- „Z tego, co wiem, to na początku były problemy z tym, żeby przekonać pracowników administracji publicznej, żeby przyjęły takie osoby na staże. (...) Jednym z takich największych problemów jest przełamywanie barier w administracji publicznej, bo nie wszędzie gdzie próbowaliśmy załatwić miejsca stażowe, udało się to.”
- „W niektórych przypadkach trudnością była restrykcyjność dokumentów, gdzie jest mała możliwość modyfikacji, niewymagającej pisemnej zgody instytucji nadrzędnej.”
- „Biurokracja. Bardzo duża ilość dokumentów, które jako Polska sami sobie narzucamy, jeśli chodzi o realizację projektów.”

23)W jaki sposób radzono sobie z trudnościami występującymi podczas realizacji projektu?

W opinii przedstawicieli kadry zarządzającej poradzono sobie z powyżej opisanymi trudnościami, jakie wystąpiły w trakcie realizacji projektu, wyjątek stanowi aktualnie rozwiązywany problem dotyczący rozliczania kosztów pośrednich.

W przypadku, gdy osoby niepełnosprawne sygnalizowały możliwość rezygnacji z projektu, coachowie rozmawiali z nimi i starali przekonać do zmiany decyzji. W przypadku rezygnacji tych osób z uczestnictwa w projekcie, na ich miejsca rekrutowano nowe osoby.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

Wcześniej wspomniane zapisy, które budziły wątpliwości co do interpretacji, zgłaszane były do Instytucji Pośredniczącej II stopnia z prośbą o udzielenie stosownych wyjaśnień. W sytuacji, gdy zauważono opóźnienia w realizacji zadań związanych z zamówieniami publicznymi podjęto czynności, mające na celu wyeliminowanie powstałych odstępstw od harmonogramu.

Przedstawiciele kadry merytorycznej wskazali, że w projekt są zaangażowani specjaliści, którzy udzielają porad i pomocy, np. w kwestiach prawnych i zawodowych. Biura ds. osób niepełnosprawnych znajdujące się przy uczelniach są dobrze zaopatrzone pod względem technicznym – posiadają wypożyczalnie sprzętu specjalistycznego, możliwe jest zademonstrowanie, jak on działa i przeanalizowanie, czy w wypadku danego Beneficjenta będzie on pomocny. W przypadku barier architektonicznych poszukiwaniem rozwiązań zajmowali się asystenci osób niepełnosprawnych – np. w przypadku braku windy przy wejściu do budynku rozkładano na schodach szyny umożliwiające wjazd osoby na wózku. Dzięki temu, że dla każdego uczestnika stworzono mocno zindywidualizowaną ścieżkę rozwoju, możliwe było reagowanie na zgłaszane potrzeby, co zwiększało zaangażowanie i motywację.

W wypadku, gdy po pierwszych kontaktach z daną jednostką administracji publicznej nie udało się zorganizować stażu, odbywano spotkania na wyższych szczeblach oraz wysyłano pisma, w których Partner starał się przekonać przedstawicieli tych instytucji do zorganizowania staży rehabilitacyjnych, wskazując korzyści z tego płynące. Aby zachęcić pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych, w trakcie spotkań informacyjno-świadomościowych omawiano m.in. kwestie związane z funkcjonowaniem osób niepełnosprawnych, dostosowywaniem stanowiska pracy do ich potrzeb oraz możliwościami ich zatrudnienia. W celu rozwiązywania problemów dotyczących Beneficjentów stosowano konsultacje – np. w sytuacji, gdy coach lub trener nie potrafili przekonać uczestnika lub uczestniczki, aby nie rezygnowali z udziału w projekcie, kontaktowali się z nadzorującym ich regionalnym specjalistą ds. aktywizacji. W przypadku, gdy nie potrafił on znaleźć rozwiązania, poszukiwał wsparcia u innych regionalnych specjalistów ds. aktywizacji.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

W przypadku, gdy występowały trudności komunikacyjne pomiędzy niesłyszącymi uczestnikami i uczestniczkami projektu a pracownikami jednostki administracji publicznej, w której odbywał się staż, zapewniano wsparcie tłumacza migowego.

#### **Wnioski:**

Dzięki aktywnej postawie coachów i trenerów udało się zminimalizować liczbę osób, które zrezygnowały z uczestnictwa w projekcie. Rekrutacja uzupełniająca pozwoliła na realizację założonych wskaźników.

Wsparcie ze strony kadry merytorycznej pozwoliło na poradzenie sobie z barierami architektonicznymi i komunikacyjnymi, które napotkali beneficjenci i beneficjentki.

Dzięki ponownym kontaktom z jednostkami administracji publicznej, które początkowo nie wyrażały zgody na przyjęcie na staż beneficjentów i beneficjentek, część z nich udało się przekonać do zmiany zdania.

Konsultacje z IP2 pozwoliły na wyjaśnienie większości wątpliwości dotyczących zapisów związanych z realizacją projektu.

Należy stwierdzić, że działania podejmowane przez kadrę projektową w celu rozwiązywania trudności cechowały się wysoką skutecznością i pozwoliły na wypracowanie skutecznych rozwiązań.

#### **Cytaty:**

- „(...) w przypadku rezygnacji uczestników była to rekrutacja nowych osób.”
- „Mamy sztab specjalistów, którzy służą nam radą i pomocą. Jest tutaj prawnik pomagający w kwestiach prawnych, doradca zawodowy. W biurze mamy zaplecze technologiczne – posiadamy dużą wypożyczalnię sprzętu specjalistycznego, możemy pokazać, zademonstrować jakiś sprzęt, zastanowić się, czy będzie on pomocny.”
- (...) możliwa jest mocno zindywidualizowana ścieżka rozwoju każdej osoby, co jest niewątpliwym sukcesem, żeby odpowiedzieć na wszystkie jej potrzeby (...)
- W części miejsc, gdzie nie udało się załatwić miejsc stażowych, były spotkania na coraz wyższych szczeblach, pisma, zachęty, żeby jednak przyjąć i to w części urzędów udało się.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOLECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

24) Jakie zmiany można wprowadzić, aby zwiększyć skuteczność projektu i osiągnąć lepsze rezultaty w wypadku realizacji podobnych projektów w przyszłości?

W trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych przedstawiciele kadry zarządzającej stwierdzili, że można by uprościć stronę administracyjną i formalną realizacji projektu. Ponadto wskazano, iż dobrym rozwiązaniem byłoby zwiększenie budżetu, wydłużenie czasu realizacji projektu oraz staży i złagodzenie kryteriów w zakresie wskaźnika efektywności zatrudnieniowej – jest to związane ze specyficznymi potrzebami i możliwościami osób niepełnosprawnych będących beneficjentami projektu. Respondenci bardzo dobrze oceniają zarówno samą realizację projektu, jak i jego skuteczność. Ich zdaniem, projekt ten jest dobrym punktem wyjścia do realizacji innych tego typu projektów.

Jeden z przedstawicieli kadry merytorycznej zwrócił uwagę, że w sytuacji, gdy uczestnik projektu podejmie zatrudnienie, traci możliwość korzystania ze szkoleń specjalistycznych. Należałoby zmienić tę sytuację, gdyż często po tym, jak Beneficjent dostanie pracę, pojawia się potrzeba podniesienia jego kwalifikacji. Zdaniem innej osoby z personelu merytorycznego, ze względu na dużą intensywność działań należałoby nieco wydłużyć okres realizacji projektu. Respondenci wskazali również, że należałoby umożliwić odbycie 6-miesięcznych staży ze względu na to, że często przy rekrutacji do pracy w administracji publicznej wymagane jest doświadczenie w tym wymiarze, umożliwiłoby to zdobycie znacznie większej wiedzy i umiejętności przez uczestników. W wypadku kontynuacji projektu w przyszłości warto byłoby zadbać o poprawę wizerunku osób niepełnosprawnych także w wypadku pracodawców innych niż jednostki administracji publicznej, dotyczy to zwłaszcza przedsiębiorców prywatnych. Ich zdaniem należy częściej aktualizować informacje na temat beneficjentów i beneficjentek – np. na temat tego, w jakich szkoleniach biorą udział.



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*

### **Wnioski:**

W celu zwiększenia efektów realizowanego wsparcia należałoby wydłużyć czas realizacji oraz zwiększyć budżet projektu.

W sytuacji, gdy uczestnik bądź uczestniczka projektu podejmuje zatrudnienia, należałoby umożliwić jemu/jej korzystanie ze wsparcia aż do zakończenia realizacji projektu – w innym wypadku motywacja do szukania pracy będzie znacznie niższa.

Jednostki administracji publicznej rekrutujące pracowników często wymagają doświadczenia zawodowego w wymiarze większym niż 3 miesiące – w związku z tym należałoby umożliwić uczestnikom i uczestniczkom projektu odbywanie dłuższych staży.

Częstsze aktualizowanie informacji na temat tego, czym w trakcie projektu zajmują się beneficjenci i beneficjentki pozwoli pracownikom merytorycznym na lepsze zaplanowanie wsparcia.

### **Cytaty:**

- „Uproszczenie strony administracyjnej, formalnej.”
- „Ale wiadomą rzeczą jest, że nie wszystkie osoby będą pracowały w tej administracji i być może kolejny projekt rozszerzony o inne także grupy nie tyle społeczne, co pracodawców.”
- „Trudnością były formalności dotyczące kolejności wykonywania poszczególnych zadań, na przykład, że dane zadanie powinno być zrealizowane przed zatrudnieniem, a to jest trudne, do zaplanowania, ponieważ Ci ludzie szukają zatrudnienia i to jest priorytet, a to, że je znajdują, powinno być premiowane. Obecnie zdarza się, że z czegoś nie mogą skorzystać, ponieważ już są zatrudnieni.”
- „Jeśli chodzi o zmiany, to być może dłuższy czas realizacji, bo 15 miesięcy to z jednej strony jest długo, z drugiej nie, biorąc pod uwagę że staż trwa 3 m-ce.”

## 10. Wnioski z badania i rekomendacje

L.p.	Wniosek	Rekomendacja
1.	Projekt „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” cechuje się wysoką skutecznością w aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, gdyż pozwala na nabycie umiejętności praktycznych.	Ze względu na bardzo niskie wskaźniki aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym w Polsce (jedynie 27,5% w 2013 roku) zaleca się realizowanie projektów wykorzystujących pomysły zrealizowane w projekcie „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” oraz doświadczenie uzyskane dzięki jego realizacji w przyszłości.
2.	Uczestnicy spotkań świadomościowych zyskują znaczną wiedzę na temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz uświadamiają sobie, że mogą one skutecznie wykonywać obowiązki służbowe, a w związku z tym wzrasta ich skłonność do zatrudniania takich pracowników.	Zaleca się, aby w wypadku realizacji podobnych projektów w przyszłości organizować spotkania świadomościowe dla grup innych niż przedstawiciele administracji publicznej – przede wszystkim dla przedstawicieli przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych.
3.	Z opinii przedstawicieli kadry merytorycznej wynika, że często od kandydatów na pracowników m.in. administracji publicznej oczekuje się doświadczenia w wymiarze większym niż 3 miesiące.	Zaleca się, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym odbycie dłuższych staży rehabilitacyjnych. Zwiększy to ich szanse na uzyskanie zatrudnienia oraz pozwoli na zdobycie pożądanego doświadczenia zawodowego.
4.	Ze względu na rzadki bezpośredni kontakt pomiędzy przedstawicielami kadry merytorycznej możliwość wymiany doświadczeń jest ograniczona.	Należy w miarę możliwości zwiększyć liczbę spotkań osób odpowiedzialnych za realizację projektu – dzięki temu będzie możliwe dzielenie się dobrymi praktykami dotyczącymi współpracy z osobami niepełnosprawnymi.
5.	Niektórzy przedstawiciele kadry projektowej niechętnie wypowiadają się na temat problemów dotyczących współpracy i realizacji działań oraz możliwości ich usprawnienia na forum.	Lider bądź Partner projektu powinien sporządzać okresowy raport, w którym przedstawiciele kadry projektowej mogliby anonimowo wypowiadać się na temat problemów oraz sposobów radzenia sobie z nimi. Mógłby on być rozsyłany drogą elektroniczną członków kadry merytorycznej i zarządzającej. Opinie mogłyby być zbierane za pomocą anonimowej ankiety internetowej przez Lidera bądź Partnera projektu. Link do niej byłby rozsyłany za pomocą e-maili.
6.	Beneficjenci ostateczni okazali zainteresowanie odbywaniem staży w podmiotach innych niż jednostki administracji publicznej.	W przypadku realizowania podobnych projektów w przyszłości warto umożliwić osobom niepełnosprawnym odbywanie staży w przedsiębiorstwach prywatnych i organizacjach

		pozarządowych.
7.	Znaczną część uczestników i uczestniczek projektu „Staż w administracji publicznej(...)” stanowią osoby do 30 roku życia z wyższym wykształceniem lub będące na ostatnim roku studiów.	W wypadku realizacji podobnych projektów w przyszłości należy objąć wsparciem większą liczbę osób niepełnosprawnych powyżej 30 roku życia, które pozostają nieaktywne zawodowo od kilku lat, gdyż ta grupa w innej sytuacji może nigdy nie zdecydować się na poszukiwanie pracy. Młodzi absolwenci uczelni wyższych mają większą szansę na to, że znajdą zatrudnienie bez uczestniczenia w projekcie.
8.	Spotkania informacyjno – świadomościowe oraz konkurs dla administracji publicznej w obszarze zatrudnienia osób niepełnosprawnych, cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem, o czym świadczy fakt, że stopień realizacji wskaźników związanych z partycypacją w tych wydarzeniach znacznie przekroczył 100%.	Zalecane jest, aby w wypadku realizowania spotkań informacyjno – świadomościowych w przyszłości zadbać o to, aby odbyły się one systematycznie, w jak największej liczbie miejscowości – dzięki temu marketing szeptany dotyczący kwestii zatrudniania osób niepełnosprawnych będzie miał większy zasięg.
9.	Na etapie rekrutacji beneficjentów i beneficjentek dużą rolę odegrał czynnik finansowy.	W wypadku promowania podobnych projektów w przyszłości warto akcentować, że beneficjenci i beneficjentki otrzymają stypendium stażowe.
10.	Wydłużenie okresu realizacji projektu oraz zwiększenie budżetu pozwoli na to, aby beneficjenci i beneficjenci zyskali znacznie większą wiedzę i doświadczenie.	W wypadku projektów realizowanych w przyszłości należy rozważyć możliwość wydłużenia okresu realizacji wsparcia, na przykład do 30 miesięcy, oraz zwiększenia budżetu projektu.

## 11. Aneksy

### Lista dokumentów oraz bibliografia literatury wykorzystanej w desk research

#### Analizie poddane zostały następujące dokumenty:

- dokumenty projektowe:
  - wniosek o dofinansowanie projektu,
  - regulamin form udzielonego wsparcia,
  - regulamin grupy sterującej projektem,
  - regulamin odbywania i realizacji stażu,
  - regulamin rekrutacji i uczestnictwa w projekcie.
- dokumenty prawne, m. in.:



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013



- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dz. U. z 2011 r. nr 127, poz. 721 z późn. zm.,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013.
- sprawozdania:
  - raporty okresowe z realizowanych działań w projekcie pt. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”);
  - wnioski beneficjenta o płatność.
- raporty i opracowania na temat sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w kontaktach społecznych, m.in.:
  - *Informacja analityczna nt. sytuacji osób niepełnosprawnych w 2011 roku*, <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosci-w-liczbach-/rynek-pracy/informacje-i-dane-dotyczace-rynk/>
  - Cichański R., *Wykluczenie osób niepełnosprawnych na rynku pracy*, <http://zawszeaktywny.byd.pl/userfiles/files/PUBLIKACJA%2014-Wykluczenie%20os%C3%B3b%20niepe%C5%82nosprawnych%20na%20rynku%20pracy.pdf>
  - *Kompendium dobrych praktyk: zatrudnienie wspomagane dla osób niepełnosprawnych w Unii Europejskiej i na obszarze Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu/Europejskiego Obszaru Gospodarczego : COWI we współpracy z WRI i EUSE*, Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych, Warszawa 2013;
  - Drake R, Bond G., Becker D., *Indywidualny staż i wsparcie : zatrudnienie wspomagane - podejście oparte na dowodach*, Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych, Warszawa 2013;
  - *Zatrudniając niepełnosprawnych: wiedza, opinie i doświadczenia pracodawców*, praca zbiorowa pod red. Gąciarz B. i Giermanowskiej E; Fundacja Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2009;



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

- Kodeks Dobrej Praktyki W Zakresie Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych: Decyzja Prezydium Parlamentu Europejskiego z dnia 22 czerwca 2005.
- dane statystyczne dotyczące osób niepełnosprawnych, m.in.:
  - dane na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL);
  - dane na podstawie bezrobocia rejestrowanego;
  - dane pochodzące z Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji (SODiR) PFRON.

## Zestaw narzędzi badawczych

### Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego z kadrą merytoryczną

Wprowadzenie	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Przywitanie respondenta; podziękowanie za zgodę na udział w badaniu.</li> <li>▪ Przedstawienie ogólnego zarysu badania oraz jego celu.</li> </ul> <p>Celem badania jest uzyskanie oceny dotyczącej rezultatów, przebiegu i sposobu realizacji projektu systemowego pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zapewnienie o anonimowości.</li> </ul>	
Obszary (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)	
L.p.	<b>Pytanie zadane przez moderatora</b>
1.	Jakie są potrzeby osób niepełnosprawnych z rzadko występującymi niepełnosprawnościami i niektórymi niepełnosprawnościami sprzężonymi w zakresie indywidualizowanego wsparcia oraz podnoszenia szans na zatrudnienie?
2.	W jaki sposób realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia szans na zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nim uczestniczących?
3.	Jakie wpływ na skuteczność osiągnięcia założonych celów ma podejście uczestników do projektu?
4.	Proszę powiedzieć, w jaki sposób określano preferencje i predyspozycje osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie. Czy sposób ten okazał się skuteczny? <b>Proszę uzasadnić odpowiedź.</b>
5.	Jakie umiejętności związane z aktywnym poruszaniem się po rynku pracy zdobyły osoby niepełnosprawne uczestniczące w projekcie?

6.	Proszę ocenić, jaki był wpływ szkoleń podnoszących kwalifikacje na umiejętności zawodowe uczestników projektu? Czy nacisk kładziono na ich podnoszenie i uzupełnianie, czy na zmianę i nabywanie nowych umiejętności? Dlaczego zdecydowano się na takie podejście?
7.	Jaki był wpływ szkoleń na umiejętności społeczne osób niepełnosprawnych, które uczestniczyły w projekcie? Jakie kompetencje miękkie nabyli uczestnicy i w jaki sposób będą mogli je wykorzystywać?
8.	Jakiego rodzaju doświadczenie zawodowe zdobyli uczestnicy projektu dzięki odbyciu 3-miesięcznego stażu rehabilitacyjnego w jednostkach administracji publicznej?
9.	Jakie są potrzeby osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie, jeżeli chodzi o wsparcie w miejscu odbywania stażu lub pracy? W jaki sposób owe potrzeby były zaspokajane przez trenerów? Jak ocenia Pan/Pani skuteczność ich zaspokajania?
10.	Jaki wpływ miał projekt na zdobycie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne? W jakich miejscach i zawodach uczestnicy znaleźli pracę?
11.	Jaki wpływ miała realizacja projektu na wzrost wiedzy na temat zatrudnienia oraz świadomości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie i na rynku pracy wśród przedstawicieli administracji publicznej na terenie całego kraju? Proszę powiedzieć, co udało się osiągnąć w tym zakresie dzięki organizacji i przygotowaniu spotkań informacyjno-świadomościowych dla przedstawicieli administracji publicznej.
12.	Jakie są przyczyny rezygnacji z udziału w projekcie? (do moderatora: jeżeli respondent powie, że przyczyny osobiste, dopytać, co ma na myśli)
13.	Jaki był wpływ projektu na zmianę społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych oraz popularyzację wiedzy na ich temat? Czy projekt miał taki wpływ na grupy inne niż przedstawiciele administracji publicznej? Jeżeli tak, to na jakie?
14.	Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie projekt miał pozwolić na osiągnięcie następujących celów miękkich: <ul style="list-style-type: none"> <li>a) Podniesienie, zmiana, uzupełnienie lub nabycie przez beneficjentów/beneficjentki nowych umiejętności zawodowych i społecznych;</li> <li>b) Wzrost umiejętności aktywnego poruszania się po rynku pracy, poprzez zdobycie wiedzy na temat funkcjonowania rynku pracy, nawiązywania relacji zawodowych u osób niepełnosprawnych;</li> <li>c) Zmiana społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych i popularyzacja wiedzy na ich temat.</li> </ul> Proszę powiedzieć, czy udało się odnieść sukces w wypadku wszystkich wskazanych obszarów? Jeżeli nie, to dlaczego się nie udało? Jeżeli tak, to w którym obszarze osiągnięto najlepsze rezultaty i dlaczego?



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

15.	Jakie czynniki skłoniły osoby niepełnosprawne do wzięcia udziału w projekcie? Czy zastosowano dodatkowe formy zachęty do udziału w projekcie dla osób niepełnosprawnych? <b>Jeżeli tak, to jakie?</b>
16.	Czym cechują się osoby niepełnosprawne, które wzięły udział w projekcie? Proszę wziąć pod uwagę zarówno cechy takie jak wiek, wykształcenie, rodzaj niepełnosprawności, jak również cechy charakteru.
17.	Czy przyjęte formy komunikacji/wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi realizatorami działań/zadań sprzyjały efektywnej realizacji projektu?
18.	Jakie problemy pojawiły się w procesie komunikacji/wymiany informacji między poszczególnymi realizatorami działań/zadań w ramach projektu?
19.	Która forma komunikacji cechuje się szczególną efektywnością?
20.	Jakie usprawnienia powinny być wprowadzone aby komunikacja/wymiana informacji była w przyszłości bardziej efektywna?
21.	Jakie czynniki utrudniały/uniemożliwiały potencjalnym uczestnikom/uczestniczkom udział w projekcie?
22.	Na jakie trudności i bariery napotkano podczas realizacji problemu?
23.	W jaki sposób przezwyciężano trudności, na jakie napotkano podczas realizacji projektu?
24.	Jakie, Pana/Pani zdaniem, zmiany można wprowadzić, aby zwiększyć skuteczność projektu i osiągnąć lepsze rezultaty w wypadku realizacji podobnych projektów w przyszłości?
Zakończenie	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków.</li> <li>▪ Podziękowanie za rozmowę.</li> </ul>	

## Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego z kadrą zarządzającą

Wprowadzenie	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Przywitanie respondenta; podziękowanie za zgodę na udział w badaniu.</li> <li>▪ Przedstawienie ogólnego zarysu badania oraz jego celu.</li> </ul> <p>Celem badania jest uzyskanie oceny dotyczącej rezultatów, przebiegu i sposobu realizacji projektu systemowego pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zapewnienie o anonimowości.</li> </ul>	
Obszary (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)	
L.p.	<b>Pytanie zadane przez moderatora</b>
1.	W jaki sposób przyjęte w projekcie cele są zgodne z regulacjami prawnymi i dokumentami



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

	programowymi na poziomie <b>krajowym</b> ?
2.	W jaki sposób przyjęte w projekcie cele są zgodne z regulacjami prawnymi i dokumentami programowymi na poziomie <b>unijnym</b> ?
3.	Jakie są potrzeby osób niepełnosprawnych z rzadko występującymi niepełnosprawnościami i niektórymi niepełnosprawnościami sprzężonymi w zakresie zindywidualizowanego wsparcia oraz podnoszenia szans na zatrudnienie?
4.	W jakim stopniu założone w projekcie cele, rezultaty i produkty są adekwatne, biorąc pod uwagę sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy? Czy sposoby realizacji form wsparcia sprzyjały osiągnięciu celów (w tym m. in.: metodyka, metody i formy przekazu, atmosfera, sposób potwierdzania uzyskanych kompetencji/kwalifikacji)?
5.	W jaki sposób realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia szans na zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nim uczestniczących?
6.	Jakie czynniki mają wpływ na realizację projektu i skuteczność osiągnięcia założonych celów? Proszę uwzględnić między innymi czynniki związane z zaoferowanym wsparciem i sposobem jego organizacji.
7.	W jaki sposób przebiega zarządzanie projektem? Jakie zmiany można wprowadzić w tym zakresie, aby zwiększyć jego skuteczność? Czy można zidentyfikować działania i rozwiązania podejmowane w ramach projektu, które cechują się wysoką skutecznością?
8.	Czym kierowano się przy doborze kadry merytorycznej? Jak ocenia Pan/Pani jej kompetencje?
9.	Proszę powiedzieć, w jaki sposób określano preferencje i predyspozycje osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie. Czy sposób ten okazał się skuteczny? <b>Proszę uzasadnić odpowiedź.</b>
10.	Jakie umiejętności związane z aktywnym poruszaniem się po rynku pracy zdobyły osoby niepełnosprawne uczestniczące w projekcie?
11.	Czym kierowano się, określając docelowe wskaźniki rezultatu dla projektu? Proszę powiedzieć, czy Pana/Pani zdaniem prawidłowo określono te wskaźniki? (do moderatora: jeżeli nie, to dopytać, co należałoby zmienić w tym zakresie)
12.	Jak ocenia Pan/Pani dotychczasową efektywność realizowanych zadań? Innymi słowy, czy możliwe było osiągnięcie tych samych rezultatów przy niższych nakładach finansowych, na przykład poprzez zmniejszenie wymiaru wsparcia lub liczby trenerów?
13.	Proszę ocenić, jaki był wpływ szkoleń podnoszących kwalifikacje na umiejętności zawodowe uczestników projektu? Czy nacisk kładziono na ich podnoszenie i uzupełnianie, czy na zmianę i nabywanie nowych umiejętności? Dlaczego zdecydowano się na takie podejście?
14.	Jaki był wpływ szkoleń na umiejętności społeczne osób niepełnosprawnych, które uczestniczyły w projekcie? Jakie kompetencje miękkie nabyli uczestnicy i w jaki sposób będą mogli je wykorzystywać?
15.	Jakiego rodzaju doświadczenie zawodowe zdobyli uczestnicy projektu dzięki odbyciu 3-



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

	miesięcznego stażu rehabilitacyjnego w jednostkach administracji publicznej?
16.	Jakie są potrzeby osób niepełnosprawnych uczestniczących w projekcie, jeżeli chodzi o wsparcie w miejscu odbywania stażu lub pracy? W jaki sposób owe potrzeby były zaspokajane przez trenerów? Jak ocenia Pan/Pani skuteczność ich zaspokajania?
17.	Jaki wpływ miał projekt na zdobycie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne? W jakich miejscach i zawodach uczestnicy znaleźli pracę?
18.	Jaki wpływ miała realizacja projektu na wzrost wiedzy na temat zatrudnienia oraz świadomości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie i na rynku pracy wśród przedstawicieli administracji publicznej na terenie całego kraju? Proszę powiedzieć, co udało się osiągnąć w tym zakresie dzięki organizacji i przygotowaniu spotkań informacyjno-świadomościowych dla przedstawicieli administracji publicznej.
19.	Co udało się osiągnąć poprzez stworzenie i utrzymanie narzędzia internetowego służącego do publikowania dobrych praktyk administracji publicznej w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych?
20.	Jakim zainteresowaniem cieszył się konkurs dla administracji publicznej w obszarze zatrudniania osób niepełnosprawnych? Jakie efekty dzięki niemu osiągnięto?
21.	Czy do tej pory udało się realizować poszczególne działania zgodnie z przyjętym harmonogramem? (do moderatora: jeżeli respondent odpowiedział, że nie, to dopytać, dlaczego nie?) Czy możliwe jest zrealizowane pozostałych działań zgodnie z przyjętym harmonogramem? (do moderatora: jeżeli respondent odpowiedział, że nie, to dopytać, dlaczego nie?)
22.	Jak Pan/Pani ocenia, czy możliwe jest osiągnięcie założonych w projekcie rezultatów w czasie krótszym niż przewidziano w harmonogramie projektu? <b>Proszę uzasadnić odpowiedź.</b>
23.	W jakim stopniu udało się zrealizować rezultaty projektu dotyczące objęcia kompleksowym wsparciem 200 osób niepełnosprawnych? Czy uczestnicy korzystają z całego oferowanego wsparcia, czy z wybranych jego elementów? Które aspekty wsparcia cieszą się największą popularnością i dlaczego?
24.	Jakie są przyczyny rezygnacji z udziału w projekcie? (do moderatora: jeżeli respondent powie, że przyczyny osobiste, dopytać, co ma na myśli)
25.	Jaki był wpływ projektu na zmianę społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych oraz popularyzację wiedzy na ich temat? Czy projekt miał taki wpływ na grupy inne niż przedstawiciele administracji publicznej? Jeżeli tak, to na jakie?
26.	Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie projekt miał pozwolić na osiągnięcie następujących celów miękkich: <ul style="list-style-type: none"> <li>a) Podniesienie, zmiana, uzupełnienie lub nabycie przez beneficjentów/beneficjentki nowych umiejętności zawodowych i społecznych;</li> <li>b) Wzrost umiejętności aktywnego poruszania się po rynku pracy, poprzez zdobycie wiedzy</li> </ul>



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013



	<p>na temat funkcjonowania rynku pracy, nawiązywania relacji zawodowych u osób niepełnosprawnych;</p> <p>c) Zmiana społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych i popularyzacja wiedzy na ich temat.</p> <p>Proszę powiedzieć, czy udało się odnieść sukces w wypadku wszystkich wskazanych obszarów? Jeżeli nie, to dlaczego się nie udało? Jeżeli tak, to w którym obszarze osiągnięto najlepsze rezultaty i dlaczego?</p>
27.	Jakie czynniki skłoniły osoby niepełnosprawne do wzięcia udziału w projekcie? Czy zastosowano dodatkowe formy zachęty do udziału w projekcie dla osób niepełnosprawnych? Jeżeli tak, to jakie?
28.	Czym cechują się osoby niepełnosprawne, które wzięły udział w projekcie? Proszę wziąć pod uwagę zarówno cechy takie jak wiek, wykształcenie, rodzaj niepełnosprawności, jak również cechy charakteru.
29.	Czy przyjęte formy komunikacji/wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi realizatorami działań/zadań sprzyjały efektywnej realizacji projektu?
30.	Jakie problemy pojawiły się w procesie komunikacji/wymiany informacji między poszczególnymi realizatorami działań/zadań w ramach projektu?
31.	Która forma komunikacji cechuje się szczególną efektywnością?
32.	Jakie usprawnienia powinny być wprowadzone aby komunikacja/wymiana informacji była w przyszłości bardziej efektywna?
33.	Czy informacje zawarte w regulaminie rekrutacji i formularzach rekrutacyjnych jasno precyzowały, kto może zostać uczestnikiem projektu i na jakich zasadach (prawa i obowiązki)?
34.	Jaki rodzaj działań promocyjnych podejmowanych w ramach projektu cechował się najwyższym poziomem skuteczności?
35.	Jakie działania promocyjne podejmowane w ramach projektu były najmniej skuteczne?
36.	Z jakich źródeł docierała do przedstawicieli BO informacja o projekcie?
37.	Jakie czynniki wpływały na podjęcie uczestnictwa w projekcie przez jednostki administracji publicznej?
38.	Jakie czynniki prawne i systemowe można zaobserwować w toku realizacji projektu, które w istotny sposób utrudniają wdrażanie projektu?
39.	Na jakie trudności i bariery napotkano podczas realizacji problemu?
40.	W jaki sposób przezwyciężano trudności, na jakie napotkano podczas realizacji projektu?
41.	Jakie, Pana/Pani zdaniem, zmiany można wprowadzić, aby zwiększyć skuteczność projektu i osiągnąć lepsze rezultaty w wypadku realizacji podobnych projektów w przyszłości?
<p>Zakończenie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków.</li> <li>▪ Podziękowanie za rozmowę.</li> </ul>	



## Scenariusz panelu ekspertów

<p>Wprowadzenie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Przywitanie respondenta; podziękowanie za zgodę na udział w badaniu.</li> <li>▪ Przedstawienie ogólnego zarysu badania oraz jego celu.</li> </ul> <p>Celem badania jest uzyskanie oceny dotyczącej rezultatów, przebiegu i sposobu realizacji projektu systemowego pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy”.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zapewnienie o anonimowości.</li> </ul>	
<p>Obszary (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)</p>	
L.p.	<b>Pytanie zadane przez moderatora</b>
1.	Jakie są potrzeby osób niepełnosprawnych z rzadko występującymi niepełnosprawnościami i niektórymi niepełnosprawnościami sprzężonymi w zakresie zindywidualizowanego wsparcia oraz podnoszenia szans na zatrudnienie?
2.	W jakim stopniu założone w projekcie cele, rezultaty i produkty są adekwatne, biorąc pod uwagę sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy?
3.	W jaki sposób realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia szans na zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nim uczestniczących?
4.	Proszę ocenić, jaki był wpływ szkoleń podnoszących kwalifikacje na umiejętności zawodowe uczestników projektu.
5.	Jaki był wpływ szkoleń na umiejętności społeczne osób niepełnosprawnych, które uczestniczyły w projekcie? Jakie kompetencje miękkie nabyli uczestnicy i w jaki sposób będą mogli je wykorzystywać?
6.	Jakiego rodzaju doświadczenie zawodowe zdobyli uczestnicy projektu dzięki odbyciu 3-miesięcznego stażu rehabilitacyjnego w jednostkach administracji publicznej?
7.	Jaki wpływ miała realizacja projektu na wzrost wiedzy na temat zatrudnienia oraz świadomości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie i na rynku pracy wśród przedstawicieli administracji publicznej na terenie całego kraju?
8.	Jak Pan/Pani ocenia, czy możliwe jest osiągnięcie założonych w projekcie rezultatów w czasie krótszym niż przewidziano w harmonogramie projektu? <b>Proszę uzasadnić odpowiedź.</b>
9.	W jakim stopniu udało się zrealizować rezultaty projektu dotyczące objęcia kompleksowym wsparciem 200 osób niepełnosprawnych?
10.	Jaki był wpływ projektu na zmianę społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych oraz popularyzację wiedzy na ich temat? Czy projekt ma taki wpływ na grupy inne niż przedstawiciele administracji publicznej? Jeżeli tak, to na jakie?



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013

11.	<p>Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie projekt miał pozwolić na osiągnięcie następujących celów miękkich:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>a) Podniesienie, zmiana, uzupełnienie lub nabycie przez beneficjentów/beneficjentki nowych umiejętności zawodowych i społecznych;</li> <li>b) Wzrost umiejętności aktywnego poruszania się po rynku pracy, poprzez zdobycie wiedzy na temat funkcjonowania rynku pracy, nawiązywania relacji zawodowych u osób niepełnosprawnych;</li> <li>c) Zmiana społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych i popularyzacja wiedzy na ich temat.</li> </ul> <p>Proszę powiedzieć, czy udało się odnieść sukces w wypadku wszystkich wskazanych obszarów? Jeżeli nie, to dlaczego się nie udało?</p>
12.	<p>Jakie, Pana/Pani zdaniem, zmiany można wprowadzić, aby zwiększyć skuteczność projektu i osiągnąć lepsze rezultaty w wypadku realizacji podobnych projektów w przyszłości?</p>
<p>Zakończenie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków.</li> <li>▪ Podziękowanie za rozmowę.</li> </ul>	



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Realizacja badań ewaluacyjnych mid-term oraz ex-post w projekcie systemowym pn. „Staż w administracji publicznej wspieraniem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy” realizowanym w ramach POKL 2007-2013*